БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

НОЯБРЬ
3
пятница
1939 он
№ 255 (2955)
Сэн 10 мүнгэ

БУРЯТ-МОНГОЛ ҮНЭН

ВКП(б)-эйн Б.-М. Обкомой ба БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ОРГАН

Союзай Соведэй ба национальностьнуудай соведэй хамтарaһан засвдани тухай

ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

1939-оной ОКТЯБРИИН 31.

Октябриин 31-нэй, үдэшын 7 час 30 минутада, СССР-эй Верховно Соведэй заседаниин зал соо, Кремльдэ, СССР-эй Верховно Соведэй нэгэдэхи зарлалгын, ээлжээтэбэшэ V Сессиин нээлгэ болобо.

Союзай Соведэй түрүүлэгшэ депутат А. А. Андреев хүтэлбэрилэнэ.

Сессиие нээлгын урдахана, нүхэр А. А. Андреевэй дурадхалай ёһоор, СССР-эй Верховно Совет болбол капитализмын богоолшололһоо Баруун Украинын ба Баруун Белоруссиин арадуудые сүлөөлэлгын үедэ наһа бараһан манай воинонуудай дурасхалые хүл дээрээ боджо мүнхэлэбэ.

Тэрэнэй һүүлдэ, нүхэр Андреев болбол СССР-эй Верховно Соведэй ээлжэтэбэшэ V Сесси нээгдэбэ гэжэ соносхоно ба СССР-эй Верховно Соведэй харалгада оруулагдаһан асуудалнуудые нэрэлэн соносхоно.

Москвада, Баруун Украинын ба Баруун Белоруссиин Арадай Суглаануудай бүрин эрхэтэ комиссинууд ерэһэн ба СССР-эй Верховно Соведэй Сессидэ хабаадажа байна гэжэ нүхэр А. А. Андреев мэдээсэнэ. Нэрьеме аплодисментнүүд ба «Ура» хашхаралдаанууд доро, нүхэр Андреев болбол СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудай үгһөө, Баруун Украинын ба Баруун Белоруссиин Арадай Суглаануудай бүрин эрхэтэ членүүдые ба тэдэнэй нюураар польско пануud ба капиталистнуудай дарлалтаһаа, манай орто Улаан Армяар сүлөөлэгдэһэн, Баруун Украинын ба Баруун Белоруссиин ахадүүгэй арадуудые амаршалана.

Депутат В. М. Бакрадзе болбол, СССР-эй Верховно Соведэй харалгада оруулагдаһан асуудалнуудые, СССР-эй Верховно Соведэй ээлжээтэбэшэ V Сессиин хэлсэхэ зүйлнүүдтэ оруулаха гэжэ дурадхана.

Палатануудта амяараа голосованяар, СССР-эй Верховно Совет болбол доро дурсагдаһан хлсэхэ зүйлнүүдые нэгэн һаналаар батална:

1. Советскэ Социалистическэ Республиканuудай Союзай правительствын гадаадын политика тухай.

2. Баруун Украинын Арадай Суглаанай бүрин эрхэтэ комиссиин мэдүүлгэ.

3. Баруун Белоруссиин Арадай Суглаанай бүрин эрхэтэ комиссиин мэдүүлгэ.

Депутат М. А. Бурмистенкын дурадхалай ёһоор, СССР-эй Верховно Совет болбол СССР-эй Верховно Соведэй ээлжээтэ бэшэ V Сессиин, абтаһан хэлсэхэ зүйлнүүдэй бүхы асуудалнуудые Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй хамтараһан заседаанинууд дээрэ соносохо ба зүбшэн хэлсэхэ гэһэн тогтоолые палатануудта амяараа голосованяар абана.

Тэрэнэй һүүлдэ, СССР-эй Верховно Совет болбол Сессиин хэлсэхэ зүйлнүүдэй нэгэдэхи пунктые харалгада ороно.

Үни удаан, нэрьемэ овацяар угтагдаһан, СССР-эй Арадай Комиссарнуудай Соведэй түрүүлэгшэ ба гадаада хэрэгүүдэй Арадай Комиссар нүхэр В. М. Молотов болбол правительствын гадаадын политика тухай доклад хэбэ.

Нүхэр Молотовой докладай һүүлдэ, депутат А. А. Кузнецов болбол, СССР-эй правительствын политикын тодо һонор ба даамгай шууд байһан дээрэһээ—Арадай Комиссарнуудай Соведэй түрүүлэгшэ ба гадаада хэрэгүүдэй Арадай Комиссар нүхэр Молотовой доклад тушаа прениинүүдые нээхэгүй гэһэн дурадхал оруулана. СССР-эй Верховно Совет болбол энэ дурадхалыень нэгэн һаналаар абана.

Тэрэнэй һүүлдэ, депутат Кузнецовой дурадхалаар, СССР-эй Верховно Совет болбол, палатануудта амяараа голосованяар доро дурсагдаһан тогтолые абана:

«Правительствын гадаадын политика тухай СССР-эй Арадай Комиссарнуудай Соведэй түрүүлэгшэ ба гадаада хэрэгүүдэй Арадай Комиссар нүхэр Вячеслав Михайлович Молотовой докладые соносожо, Советскэ Социалистическэ Республиканuудай Верховно Совет тогтооно:

Правительствын гадаадын политикые һайшааха».

Энээгээрээ, Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй хамтараһан нэгэдэхи заседани хаагдана.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ СЕССИИН НЭЭГДЭЛГЭ

ОКТЯБРИИН 31-нэй ЗАСЕДАНИИН ДНЕВНИК

Кремлевскэ ехэ театр гэрэлээр гарана. Үшөө 6 часай болоогүй хада, дворецын кулуарнууд ба СССР-эй Верховно Соведэй заседаниинуудай зал соо баяртай хүхюу. Ороной бүхы булан хизаарһаа СССР-эй Верховно Соведэй ээлжээтэбэшэ табадахи Сессидэ ерэһэн, Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй депутадууд эндэ сугларана.

Депутадууд—хүдэлмэришэд ба колхознигууд, академигүүд ба Улаан Армиин боецүүд, уранзохёолшод ба улаан-флотцууд, Советскэ Союзай Геройнууд ба арадай артистнууд, инженернүүд ба эмшэнэр... тон халуунаар уулзана.

Зал соо ба болкон дээрэ—нэгэшье сүлөө һуурпгүй. Олон айлшад—московско заводууд ба фабрикануудай стахановцууд ба ударнигууд, Улаан Армиин боецүүд ба командирнууд Советскэ интеллигенциин түлөөлэгшэд. Прессиин түлөөлэгшэнүүд советскэ ба гадаадын хэблэлэй корреспондентнүүд дүүргэгдэнхэй. Дипломатическэ корпусай чинүүд хэдэн ложануудые эзэлэнэ.

Заседаниин эхилээдүй байхада, депутадууд ба айлшад өөһэд хоорондоо баштамтайгаар хөөрэлдэнэ. СССР-эй Верховно Соведэй ээлжээтэбэшэ дүрбэдэхи Сессиһээ хойно богонихон сагай үнгэрбэшье, хэдэн томонууд событинууд болоо.

Социалистическэ парламент болбол өөрынгөө дүрбэдэхи Сессидээ СССР-эй политикын гадаада политикые нэгэнһаналаар һайшаажа, мирэй түлөө батаар ба эрид тэмэсэхэ гэһэн бүхы советскэ арадай дуразоригые батадхаһан байна. Энэ сэсэн политикын толотомо результадуудань тобойжо харагдана, энээнние Советскэ Союзай гражданиин бүхэн өөрынгөө үдэрбүриин ажабайдалда реальнаар хараха. Мүнөө, Центральна Европодо дэлхэйн господствын түлөө империалистическэ дайнай һүжэрэн байхада, СССР-эй ажалшад өөрынгөө ажалые найдалтайгаар хэнэ, эхэ оронойгоо хүсэ шадал ба энхэ амагалан байдалые улам арбидхана, бүгэдэнпитын мирэй хэрэгые бүхэжүүлнэ.

7 час болохоо байна. Олонтоото хүнүүд зал соо ороно, тэдэнэй олониинь национальна хубсаһатай. Тэдэнэр хадаа СССР-эй Верховно Соведэй заседаниин залай богоһые түрүүшынхеэ алхаһан хүнүүд гэжэ хараһаар мэдэгдэнэ. Тэдээндэ бүхыдөө шэнэ. Агууехэ залые баяртайгаар хараашалнад, трубун дээрэ байһан, Ленинэй монументальна статуй хүхюу баяртайгаар харанад. Эдэ хадаа—Арадай Суглаануудай даалгабаряар Москва ерэһэн, Баруун Украинын ба Баруун Белоруссиин арадуудай бүрин эрхэтэ түлөөлэгшэд мүн. Тэдэнэр болбол Украинска ба Белорусска Советскэ Социалистическэ республиканuудһаа СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудтай зэргэлээд һууна. Нэгэшуһата ахадүүнэр хүхюутэйгээр уулзанад, бэе бэеынгээ гарые шангаар барилсанад. Эдэ уулзалгануудта агууехэ Советскэ Союзай арадуудтай Баруун Украинын ба Баруун Белоруссиин арадуудай ахадүүгэй ханибарисаань харагдана.

(Үргэлжэлэнь 2-дохи нюурта)

Бурят-Монголой малажалай түрүүшүүлэй—колхозуудай түрүүлэгшэдэй, колхоозно товарна фермэнүүдые даагшадай, малажалай бригадануудай бригадирнуудай, һаалишадай, хонишодой, гахайшадай, моришодой ба зоовэтхүдэлмэрилэгшэдэй республиканска совещанида хабаадагшадай бэшэг

Нүхэр СТАЛИНДА

Хүндэтэ нүхэр Сталин!

Малажалай түрүүшүүлэй республиканска совещанида сугларaад байхадаа, бидэнэр—Бурят-Монголой социалистическэ малажалай стахановцууд ба ударнигууд, зоотехнигүүд, ветхүдэлмэрилэгшэд ба колхозуудай түрүүлэгшэд—совещанида хабаадагшад болбол Танда, манай вождь ба багша, үнэн зүрхэнэй амаршалга хүргэжэ, золто, баярта ба шангашадалта колхозно ажабайдалай түлөө, бидэнэр тушаа, большевистскэ колхозуудые саашадань бүхэжүүлхын тушаа, колхознигуудай шангашадалые дээшэлүүлхын тушаа Танай хэзээбүхэнэй эсэгэ оролдолгын түлөө халуун баясхалан хүргэнэбди.

Партиин Центральна Комитедэй, союзна Правительствын туйлай ехэ туһаламжиин результадта ба Танай, нүхэр Сталин, лично туһаламжиин ашаар, Бурят-Монголой колхозууд болбол колхозно ажабайдалай сэсэн сталинска уставые хүтэлбэри болгон, общественнэ малажалые хүгжүүлгэдэ ехэ амжалтануудые туйлаа.

Манай амжалтанууд юугээр баталагданаб гэхэдэ, һүүлэй табан жэлэй торшо соо колхозно товарна фермэнүүдэй тоонь 546 һаа 1938 хүртэр ургаа. Гансал 1939 ондо, ВКП(б) ЦК-гэй ба СССР-эй СНК-гэй июлиин 8-най үдэрэй тогтоолой гарһанһаа хойшо, 244 фермэнүүдые шэнээр эмхидхэһэн байнабди. Манай фермэнүүдтэ малай тоо толгой: адуу моридоор—33,6 проц., эбэртэ томо малаар—81,6 проц. хонид ба ямаадаар—151,6 проц. ба гахайгаар—64,2 проц. ургаа.

1938 ондо, үнеэдэй 52,4 проц., хони ба ямаадай 49,1 проц. ба эхэ гахайнуудай бүгэдэ шахуунь үүлтэртэ производительнүүдээр ороондо оруулагдаһан, тэрэшэлэн 1939 оной октябриин 1-дэ үнеэдэй 75,8 проц., хони ба ямаадай 25,1 проц., гахайн 40,1 проц., ба адуунай 91,7 процентнь ороондо оруулагдаһан байна.

Энэ оной февраль һарада болоһон совещани дээрэ бидэнэр болбол 1939 ондо адуу моридой тоо толгойе 10 проц., эбэртэ томо малнуудые—16 проц., гахайнуудые—30 проц., хони ба ямаадые—30 проц. олошоруулахабди гэжэ, Таниие найдуулаһан байгаабди. Энэ жэл хадаа манай республикын колхизуудта общественнэ малажалай шэнэ ургалтаар тэмдэглэгдэбэ гэжэ, Танда мэдүүлэхэ золтой байнабди. Жэлэй үшөө түрүүшын хахадта адуу моридой тоо толгой—8,7 процентээр, эбэртэ томо малнууд—14,1 проц., гахайнууд—37,5 проц., хони ба ямаад—24,4 проц. олон болоһон байгаа.

Общественнэ колхозно малажалые хүгжүүлгэдэхи манай оролдосто хүдэлмэри хадаа Зэдын аймагай жэшээ дээрэ харагдана, тэндэ бүхы 43 колхозуудтань МТФ ба ОТФ, 37 колхозуудтань гахайн товарна фермэнүүд бии.

1939 ондо малажалые хүгжөөхэ гүрэнэй планиие үлүүлэн дүүргэһэн колхозууд республика дотор олон. Тунхэнэй аймагай „Улаан-Тора» колхоз болбол малажалые хүгжөөлгөөр жэлэйнгээ планиие жэлэй түрүүшын-хахадай һүүлдэ, эбэртэ томо малаар—105 проц., адуу моридоор—104 проц. ба залуумалнуудые үдхэлгөөр—100 проц. дүүргээ; Баргажанай аймагай, Свердловай нэрэмжэтэ колхоз планаа эбэртэ томо малаар—105 проц., хонид ба ямаадаар—106 проц. ба гахайнуудаар—146 проц. дүүргэбэ.

Нүхэр Сталин, иимэ колхозууд манай эндэ үсөөн бэшэ, эдэнэй тоонь улам олон боложо байна.

Хэһэн юумэмнай үшөө холо дутамаг байна гэжэ мэдэрэнэбди, нүхэр Сталин, зүгөөр бидэнэр болбол Бурят-Монголой большевистскэ колхозуудые бүхэжүүлхын тула оролдосто хүдэлмэреэрөө туйлаһан, өөһэдынгөө, үнэндөө тон скромношье һаа, түрүүшын амжалтануудта омогорхожо, түрүүшынгөө илалтануудай баярые Тантай хубаалдахые хүсэнэбди.

1937-1938 онуудай торшо соохи стахановска хүдэлмэринүүдэйгээ түлөө, энэ жэлдэ хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкэдэ манай республикын колхозуудһаа 900 шахуу хүнүүд ошоо. Малажалай 65 фермэнүүд, малажалай 337 түрүүшүүд выставкын хүндэтэ книгада бэшэгдээ. 1940 оной хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадаха кандидат болгохын тухай 200 гаран мэдүүлгэнүүд ороо.

Манай республикын малажалай түрүүшүүлэй солото нэрэнүүдэй дунда иимэнүүд хүнүүд хүндэтэ нуурнинуудые эзэлэнэ: 1938 ондо 100 эхэ хонин бүриһөө 132 хурига абажа үсхэһэн, Зэдын аймагай, «Галын Очин» колхозой хонишон—БМАССР-эй Верховно Соведэй депутат Сахияева Дулма Ухиновна; 1938 ондо 19 гүүдһээ 19 унагадые, 1939 ондо 21 гүүдһээ 21 унагадые абажа үсхэһэн, Зэдын аймагай, «Улаан-Номто» колхозой моришон, комсомолка Бадмаева Цыредари; 1937 ба 1938 онуудта 100 эхэхонин бүриһөө, дунда жэшээгээр, 202 хуригадые абажа үсхэһэн, Тарбагатайн аймагай, «Красное Знамя» колхозой хонишон Шилин Никифор Лифантьевич. 1939 ондо нүхэр Шилин бүри ехэ амжалтануудые туйлаха байна гэжэ 1939 оной түрүүшын хахадай итог харуулаба.

Мухар - Шэбэрэй аймагай, «Комсомол» колхозой гахайшан—Сультумова Доду болбол нэгэ эмэ гахай бүриһөө 20 толгой першонкануудые—томо сагаан англиска үүлтэрэй метисүүдые абажа үсхэбэ.

1937 ба 1938 онуудта нэгэ фуражна үнеэн бүриһөө 1697 литр һү абаһан, 1939 оной гансал түрүүшын-хахад соо баһал нэгэ фуражна үнеэн бүриһөө 1500 литр һү абаһан ба БСХВ-дэ хабаадагша, Селенгын аймагай, Тельманэй нэрэмшэтэ колхозой МТФ-дэ адали, иимэ фермэнүүд манай эндэ бии. Тон һаяхан манай эндэ үнеэнэй һаалинь 350 литрһээ дээшэ болодоггүй байгаа. Энэ фермын тугалшан Будаева Циван болбол жэл бүри, тэрээндэ даалгагдаһан тугалнуудай шэгнүүрыень судкэдээ 911 грамм, зарим тугалнуудые 1500 грамм нэмээһэн байна.

Селенгын аймагай, ВКП(б)-эйн XVIII съездын нэрэмжэтэ колхозой член нүхэр Герасимовай инициативаар эхилэгдэһэн, луговодуудай гайхамшаг хүдэлөөн 1939 ондо манай республика соо дэлгэрээ. Энэ жэлдэ манай республикын колхозуудта луговодуудай 450 звенонууд эмхидхэгдэһэн ба тэдээндэ 2400 колхознигууд хүдэлмэрилөө.

Хэдэ хэдэн агротехническэ хэмжээябуулгануудые ябуулажа, манай луговодууд болбол, нойто шиигээр һайн байһан 1938 онтой жэшээлхэдэ 1939 оной зуниинь гандуу байбашьеһаань, сабшалангай ургасые 20,7 проц. дээшэлүүлһэн байна.

Энэ гайхамшаг хүдэлөөнэй инициатор нүхэр Герасимов Василий Александрович хадаа 1938 ондо өөрынгөө участок дээрэ гектар бүриһөө 33,8 центнер, 1939 ондо түрүүшын сабшалгаһаа 52,5 центнер ургаса абаһан байна.

Манай хүгжэжэ байгаа малажалда тэжээлэй бэхи базые өөһэдынгөө большевистскэ ажалаар байгуулаһан, үндэр ургасын мастернууд—хэдэн арбаад ба зуугаад луговодууд энэ жэлдэ манай эндэ ургаа.

Жэшээлхэдэ, Баргажанай аймагай, Карл Марксай нэрэмжэтэ колхозһоо нүхэр Шадапов ба Селенгын аймагай, Сталинай нэрэмжэтэ колхозһоо Очиров гэгшэд гектар бүриһөө дунда жэшээгээр 83 центнер үбэһэ, Селенгын аймагай, «Шэнэ зам» колхозһоо нүхэр Гашинов—гектар бүриһөө 87 центнер үбэһэ абаһан байна.

Иимэ солото луговодууд манай эндэ олон. Эдэ нүхэдөөр, колхозно луговодствын үнэхөөр энтузиастнуудаар омогорхонобди, тэдэнэй солото зэргэнүүдые бүхы хэмжээгээрэнь ургэдхэхэбди.

Манай колхозуудта общественнэ малажалай доход үгэлгэнь үдэрһөө үдэртэ ургана. Зарим колхозууд, жэшээлэхэдэ, Баргажанай аймагай Карл Марксай нэрэмжэтэ колхоз 1938 ондо колхозойгоо бүхы доходой 1.169.378 түхэриг байхада, малажалһаа 690.339 түхэригэй доход оруулаа.

Бурят-Монгол арадай дайсад болбол республикын колхозно байгуулалтые таһалдуулхые, общественнэ малажалай ургалтые һаатуулхые һэдэжэ, капиталистическэ дарлалтын, эксплоатациин ба богоолшолгын ярмое Бурят-Монгол ажалшанда нэмэрүүлхые хүсэһэн байгаа. Тээд, тэдэнэр ехээр эндүүрээ.

Танай гениаьна уридхаралга ба сэсэмэргэн хүтэлбэриин ашаар, бүхы арадай дэмжэлгын үндэһөөр, дайсанай бузар уурхай бутасохигдоо. Социалистическэ Бурят-Монгол хадаа агууехэ Советскэ Союзай зүүн хилэнүүд дээрэ социализмын таһарашагүй форпостнь байгаа, байнашье, байхашье.

Манай республика хадаа хабартал адаляар сэсэглэн һалбарна. БМАРСР-эй малажалай түрүүшүүдэй совещани хадаа бүхы колхознигуудай ба колхозницануудай угааехэ политическэ активность ба үйлэдбэриин дээшэлэлтэйгээр үнгэрэбэ.

«Колхозуудта общественнэ малажалые хүгжөөхэ хэмжээябуулганууд тухай» ВКП(б)-эйн ЦК гэй ба СССР-эй СНК-гэй июлиин 8-най тогтоол болбол СССР-эй социалистическэ малажалай хүгжэлтын историдо шэнэ главае нээгээ, манай хүсэндэ шэнэ хүсэнүүдые нэмээ. Общественнэ малажалай тоо толгойн ургалтые түргэдхэхэ ба тэдэнэй продуктивностиие дээшэлүүлхын тулада, бүхы аргабайдалнуудые хэрэглэхын түлөө соревновани республикын колхозуудта дэлгэрээ.

Бидэнэр болбол колхозно байгуулалтые улам бүхэжүүлгын, колхознигуудай шангашадалта ба культурна ажабайдалай ургалтын зам дээрэ шэнэ амжалтануудые туйлалгаар, Октябрьска социалистическэ революциин XXII жэлэй ойе ба нютагуудахи ажалшадай депутадуудай Соведүүдтэ һунгалтын үдэрые тэмдэглэхэбди.

Өөһэдынгөө амжалтанууд ба зорилгонуудые зүбөөр сэгнэхэ зуураа, бидэнэр болбол бүри ехэ хүсэнүүдые ба энергэнүүдые бидэнэр бүхэнһөө эрэжэ байгаа үшөө олон ехэ, шанга хүдэлмэринүүд манай урда байна гэжэ үнэн сэхээр, Танда хэлэхэ ёһотойбди.

Малай үүлтэрые һайжаруулаха, тэжээлэй бэхи база байгуулаха, типовой байрануудаар малнуудаа хангаха, мүнөө хүртэр манай эндэ ехээр анхарал табигдаагүй байһан, гахайн, шубуунай, зүгын, кролигой ажахые хүгжөөхын тула хэхэ юумэн бидэнэй урда үшөө ехэ байна.

Хүндэтэ нүхэр Сталин! Колхозно байгуулалтые бүхэжүүлхэ ба колхозуудай общественнэ ажахые ургэдхэлгэдэ үнэн сэхэ, сүлөөтэ ажал—бидэнпие баярлуулдаг ба манай гайхамшаг һайхан ажабайдалые үшөө бүри гоёдог байна гэжэ үнэн сэхынь, Танда хэлэнэбди.

Общественнэ малажалые хүгжөөлгын 1939 оной түрүүшын итогуудые гаргаха ба 1940 оной зорилгые хараалаха зуураа, бидэнэр, республиканска совещанида хабаадагшад болбол өөрынгөө, эхэ оронойгоо түлөө, Ленин—Сталинай партиин түлөө батаар жагсан байгаа советскэ колхознигуудай хатуу үгые республикын хүдөө ажахын бүхы специалистнууд, колхознигууд ба колхозницануудай нэрэһээ, Танда, нүхэр Сталин, үгэнэбди:

1939-1940 оной стойлово үе соо малай үбэлжэлгые жэшээтээр үнгэргэхэ ба 1940 оной хабар малаа дундаһаа доошо бэшэ бүрэһэтэй байлгаха, нэгэ фуражна үнеэнэй һаалиие нэгэ хахад дахин ехэдхэхэ, бүхы малаа һайншанартай ба олонянзын хоолоор элбэгээр хангаха, 1940 оной намар болтор общественнэ малайгаа 75 проц. доошо бэшые типовой байрануудаар хангаха, малажалай кадрнуудай тогтуурыгүйе энэ жэлдэ хүсэд усадхаха, колхозуудта малажалай стахановска һургуулинуудые эмхидхэжэ, тэдээндэ 5000-һаа доошо бэшэ тоото хүнүүдые үйлэдбэриһөөнь таһалдуулангүй һургаха, хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадагшадые 1940 ондо хоёр дахин олон болгохо ба нарин нооһото хэдэн зуугаад мянган хонидууд манай тала губинуудые дүүргэхынь тулада, манай хада майлануудай халануудань малнуудай һүрэгүүдээр дүүрэхынь тулада, хүдэлмэриин ба боевой адуу моридой һүрэгүүдэй оло олоорoo бэлшэн ябахынь тулада, дээрэ заагдаһан бүхэнэй база дээрэ общественнэ малажалые хүгжөөлгын гүрэнэй планиие үлүүлэн дүүргэхэ.

Эдэ харюусалгата уялгануудые өөһэдтөө абахадаа, бидэнэр болбол капиталистическэ хүреэлгэ тухай, Танай, нүхэр Сталин, заабариие нэгэшье минутада мартанагүйбди, бүхы бурят-монгол арад хадаа социализмын оронoй обороные эсэшэ-сусаршагүй бүхэжүүлхэ байна гэжэ мэдүүлнэбди. Бурят-монгол арад хадаа манай парти ба правительствын түрүүшын уряагаар, Танай, нүхэр Сталин, уряагаар өөрынгөө социалистическэ гүрэниие дайсадһаа хамагаалгада орохоор алишье минутада бэлэн. Танай, нүхэр Сталин, нэрэ болбол манай хүдэлмэридэ, манай ажалда ба амаралтада бидэниие зоригжуулана, бүхы бурят-монгол арадай һанал ба арадай дуушадай зоригжолонь тэрээндэ хододоо хандана, Соведүүдэй хүсэтэ оронoй бүхы арадуудай ажабайдалда ороһон, тэдэ шэнэ ба гайхамшаг зүйлнууд хадаа энээн соо батажан харагдана.

Урдань зобожо тулижа байһан аад, мүнөө эбдэрэшэгүй сталинска ханибарисаагаар ба политическэ нэгэдэлээр Советскэ Союзай арадуудтай нэгэдэн жагсаһан, өөрынгөө инаг эхэ—оронoй хүсэшадалые ажал ба тэмэсэлээрээ бүхэжүүлхээр бэлэн байгаа баясхаланта арадай зол ба баярай, оролдолго анхаралай түлөө, нүхэр Сталин, Танда ба манай түрэл коммунистическэ партида манай бүгэдэарадай инаглал!

Ажалшадай зол ба баярай тулада, олонжэлэй баясхаланта наһа наһалахытнай, элүүр энхэ байхытнай бүхы үнэн зүрхэнһээ Танда, манай түрэл, манай хизааргүй инаг, нүхэр Сталин, хүсэнэбди.

Манай орондо социализмын илалтануудай организатор ба зоригжуулагша — бүгэдые-илагша Ленин-Сталинай Агууехэ парти мандаг!

Манай түрэл, инаг вождь, багша ба танил нүхэр Сталин мандаг!

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ЭЭЛЖЭЭТЭБЭШЭ V СЕССИ

ОКТЯБРИИН 31-нэй ЗАСЕДАНИИН ДНЕВНИК

ТҮГЭСХЭЛЭНЬ. ЭХИНИИНЬ 1-дэхи НЮУРТА

Президиумэй столдо Союзай Соведэй Түрүүлэгшэ депутат **А. А.** Андреев, Национальностьнуудай Соведэй түрүүлэгшэ депутат Н. М. Шверник, тэдэнэй орологшонор депутадууд Т. Д. Лысенко ба Ч. Асланова, ложануудта—нүхэд И. В. Сталин, В. М. Молотов, К. Е. Ворошилов, Л. М. Каганович, М. И. Калинин, А. И. Микоян, А. А. Жданов, Н. С. Хрущев, Л. П. Берия, Г. М. Маленков, М. Ф. Шкирятов, Н. А. Булганин, А. Я. Вышинский, А. Ф. Горкин, С. М. Буденный, СССР-эй Верховно Соведэй депутадууд ба арадай комиссарнууд.

Депутадууд ба айлшад баярта хүхюун долгин соогуур өөһэдынгөө һууринуудһаа бодоно. Арадуудай агууехэ вождь нүхэр Сталин тээшэ инаглал дүүрэнээр харанад. Овацида орoһон нэрьемэ үни удаан аплодисментнүүдээр нүхэр Сталиниие ба тэрэнэй соратнигуудые угтана. СССР-эй арадуудай хэлэнүүд дээрэ абяанууд гарана: «Агууехэ Сталин мандаг!», «Нүхэр Сталинда амар мэндэ!», Баруун Украинын ба Баруун Белоруссиин арадуудай эльгэгдэмэлнүүд нүхэр Сталиниие угаахэ дэбжэлтээр ба баяраар амаршалнад.

Нүхэр А. А. Андреев болбол урдын Польшын территори дээрэ, Баруун Украиные ба Баруун Белоруссиие польско помещигүүд ба капиталистнуудһаа сүлөөлгын үедэ наһа бараһан, Хүдэлмэришэн-Таряашанай Улаан Армиин алдарта воинуудай дурасхалые хүл дээрээ бодожо, мүнхэжүүлэн дурасхана.

Бултадаа бодоно. Эндэ байгшад хадаа нэгэшуһата ахадүүнэр—украинууд ба белоруссуудай зол жаргалай түлөө амп бэеэ үгэһэн геройнуудай дурасхалые тэмдэглэн, абяа шэмээгүйгөөр тархяа тонгойлгонод.

Союзай Соведэй түрүүлэгшэ А. А. Андреев болбол СССР-эй Верховно Соведэй ээлжээтэбэшэ V Сессиие нээгдэһэндэ тоолоно. Тэрэ хадаа Сесси дээрэ хэлсэгдэхээр доородурсагдаһан асуудалнууд оруулагдаба гэжэ мэдээсэнэ: 1) Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай правительствын гадаада политика тухай; 2) Баруун Украинын Арадай Суглаанай бүрин эрхэтэ комиссиин мэдүүлгэ ба 3) Баруун Белоруссиин Арадай Суглаанай бүрин эрхэтэ комиссиин мэдүүлгэ.

Баруун Украинын ба Баруун Белоруссиин Арадай Суглаануудай бүрин эрхэтэ комиссинууд мүнөөдэр Москва ерэһэн ба СССР-эй Верховно Соведэй энэ заседанида хабаадалсана гэһэн, нүхэр Андреевэй мэдээсэлые депутадууд ба айлшад нэрьемэ алигаташалгаар угтана.

—Манай нүхэдые, Баруун Украинын ба Баруун Белоруссиин Арадай Суглаануудай бүрин эрхэтэ түлөөлэгшэдые, манай алдарта Улаан Армяар польско помещигүүд ба капиталистнуудһаа сүлөөлэгдэһэн Баруун Украинын ба Баруун Белоруссиин ахадүү арадуудые тэдэнэй нюураар амаршалхые зүбшөөрыт,—гэжэ нүхэр Андреев хэлэнэ.

Шэнэ хүсэтэйгөөр аплодисментнүүд орьёлоно «Ура» нэрьенэ.

Депутат В.М. Бакрадзе болбол Сессиин зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаһан асуудалнуудые хэлсэхэ зүйлнүүдтэ оруулхые дурадхана. Депутат М.А. Бурмистенко болбол эдэ асуудалнуудые Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй хамтарһан заседани дээрэ хэлсэхэ гэһэн дурадхал оруулба. СССР-эй Верховно Соведэй палатанууд тус-тустаа голосовалжа, эдэ дурадхалнуудые нэгэндүүгээр баталаба.

Хэлсэхэ зүйлнүүдэй нэгэдэхи асуудалаар—Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай правительствын гадаада политика тушаа—СССР-эй Арадай Комиссарнарай Соведэй түрүүлэгшэ ба гадаада хэрэгүүдэй Арадай Комиссар нүхэр В.М. Молотовто үгэ үгтэбэ.

Трибуна дээрэ нүхэр В. М. Молотовой гарахадань нэрьемэ, үни удаан аплодисментнүүд замханагүй. Депутадууд ба айлшад болбол Советскэ правительствын инаг толгой ба гадаада хэрэгүүдэй Арадай Комиссар, агууехэ Сталинай үнэн соратнигые халуунаар амаршална. Амаршалгын абяанууд гарана: «Нүхэр Молотов мандаг!», «Мирэй сталинска политика мандаг!».

Советскэ Союзай правительствын гадаада политика ямар тодо ба һонор байнаб, нүхэр Молотовой тиимэ тодо һонор докладые нэгэшье минута соо анхаралаа һуладхангүйгөөр, имагта лэ анхаралтайгаар сонособод.

Доклад хадаа час хахадта үргэлжэлхэдээ нэрьемэ, үни удаан аплодисментнүүдээр хэдэн дахин таһалдуулагдаба. Энэ, эбтэ овацидаа депутадууд ба айлшад болбол Ленин-Сталинай партида, агууехэ Сталинда, советскэ правительстводо, Хүдэлмэришэн-Таряашанай түрэл Улаан Армида хизаарлашагүй инаглалаа харуулна. Эдэ аплодисментнүүдтэ, нэгэшуһата ахадүүнэр—украинцууд ба белоруссуудта туһаламжынгаа хүсэн түгэс гарые һарбайһан, өөрынгөө агууехэ социалистическэ эхэ ороноороо СССР-эй арадуудай омогорхолго нэрьенэ.

Нүхэр Молотовой докладаа дүүргэхэдэнь нэрьемэ оваци дахин болоно.

Нүхэр Молотовой докладаа дүүргэһэнэй һүүлээр, депутат А.А. Кузнецов выступалба.

—СССР-эй Верховно Соведэй ээлжэтэбэшэ дүрбэдэхи Сессиин зарлагдаһан үеһөө хойшо,—нүхэр Кузнецов хэлэнэ,—хоёр һара үнгэрөө. Энэ үеын торшо соо манай правительствын гадаада политика хадаа бодото триумф байгаа. Советскэ Союзай аюулгүйе бүхэжүүлгэдэ зорюулагдаһан алхамууд, Баруун Украинын ба Баруун Белоруссиин ахадүү арадуудта туһаламжа хүргэлгэ, СССР ба Германиин хоорондо ханибарисаа ба хилэ тухай баталагдаһан договор, СССР ба Эстониин хоорондын, СССР ба Латвиин, СССР ба Литвагай хоорондын харилсантуһалалсаха пактнууд бүхы советскэ арадаар ба бүхы дэлхэй дээрэ миртэ дуратанаар һайшаагдана.

— Советскэ правительствын сэсэн гадаада политика болбол,—депутат Кузнецов мэдүүлнэ,—тэрэниие алдарта большевистскэ парти, манай вождь ба багша нүхэр Сталинай зоригжуулдаг ба хүтэлбэрилэн зорюулдаг дээрэһээ илаһан байха.

— СССР ба Германиин хоорондо доботололсохогүйн тухай договорые баталалгын ашаар,—өөрынгөө үгые депутат Кузнецов үргэлжэлүүлнэ,—бидэнэр болбол мирэй позициие бүхэжүүлһэн ба дайниие үүсхэгшэдэй позициие һуладхаһан байнабди. Манай гадаада политика хадаа империалистическэ дайнай үүсхэгшэдые бутасохёо.

Баруун Украинын ба Баруун Белоруссиин арадуудые сүлөөлэлгэ тушаа правительствынгаа политикые манай ороной ажалшад болбол угаахэ патриотическа дэбжэлтээр, угтаа. Улаан Арми болбол правительствын даабариие хүндэтэйгөөр дүүргээ.

Манай алдарта Хүдэлмэришэн-Таряашанай Улаан Армида алдар ба соло!—гэжэ депутат Кузнецов идхана.

Социализмын ороной илагдашагүй армиин ба тэрэнэй алдарта хүтэлбэрилэгшэ--нүхэр Ворошиловой хүндэлэлдэ нэрьемэ аплодисментнүүд шэнэ хүсэтэйгөөр орьёлно.

— СССР ба Эстони, СССР ба Литва, СССР ба Латви хоорондо харилсантуһалалсаха тухай пактнуудые баталалга болбол Советскэ Союзай, мүн балтиин шадарай оронуудай найдамтай оборонные хангана. Эдэ договорнууд мирэй хэрэгэй бодото бүхэжүүлгэдэ служилнэ. СССР ба Финляндиин хоорондо договор баталалгада мүнөө болтор һаад ушаруулжа байгаа Финляндиин зонхилхы Кругуудай ябуулганууд илангаяа ойлгогдосогүй байха.

Саашань, нүхэр Кузнецов болбол Советскэ правительствын гадаада политикын хүсэд тодо ба эрид шууд байһан дээрэһээ, СССР Арадай Комиссарнарай Соведэй түрүүлэгшэ ба гадаада хэрэгүүдэй Арадай Комиссар нүхэр Молотовой доклад тушаа прени нээхэгүй гэжэ дурадхана.

Хоёр палатануудай хамтарһан голосованяар, Сесси болбол нүхэр Молотовой доклад тушаа прени нээхэгүй гэһэн тогтоомжо абаба.

Түрүүлэгшэ—депутат А. А. Андреев хадаа нүхэр Кузнецовоор дурадхагдаһан, нүхэр Молотовой докладаар СССР-эй Верховно Соведэй тогтоолой текстые палата бүридэ тус тустань голосованида табина.

Палатануудай тус-тустань голосованяар доородурсагдаһан тогтоол абтаба:

«Совтскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Верховно Совет болбол правительствын гадаада политика тушаа СССР-эй Арадай Комиссарнарай Соведэй түрүүлэгшэ ба гадаада хэрэгүүдэй Арадай Комиссар нүхэр Вячеслав Михайлович Молотовой докладые соносоод, тогтоохонь:

Правительствын гадаада политикые һайшааха».

Энээгээр СССР-эй Верховно Соведэй Ээлжээтэбэшэ табадахи Сессиин нэгэдэхи заседани хаагдаба.

БМАССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

УКАЗ

Бурят-Монгол АССР-эй медицинскэ эрхим хүдэлмэрилэгшэдые Верховно Соведэй Президиумэй хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

Ажалшадай элүүрые хамагаалха эмнэлгын—профелактическа хүдэлмэриие һайнаар табиһанай ба общественнэ ажабайдалда активнаар хабаадалсаһанайнь түлөө, Верховно Соведэй Президиумэй хүндэлэлэй грамотаар шагнаха:

Новосельцев Дмитри Ивановичые—Хойто-Байгалай больницын врач-хирург.

Пестерев Александр Матвеевичые—Улан-Удын вендиспансерын врач-венеролог.

Глебович Александр Иосифовичые—Улан-Удын городой больницын врач-рентгенолог.

Звонарев Матвей Ивановичые—Улан-Удэ городой вендиспансерын врач.

Воробьева Мария Дмитриевнае—шуһа һэльбэлгын (переливани) станциие эрхилэгшэ, врач.

Гальперова феодосия Савельевнае—Улан-Удын поликлиникын врач.

Аркашева Таиси Александровнае—Мухор-шэбэрэй районой Никольско больницын врач.

Булгатов Андрей Васильевичые—Тункэнэй, яһанай-туберкулезой санаториин врач.

Дудин Анантолий Михайловичые—областной больницын педиатр-врач.

Барбаков Николай Иосифовичые—областной больницын генекологическа таһагай врач.

Воробьев Сергей Алексеевичые—Закаменай аймагай, Улегчинскэ фельдшерскэ пунктын фельдшер.

Коварская София Израиловнае—Улан-Удэ городой №2 аптекын фармацевтка.

Божедомова Таиси Ивановнае—Селенгын түрэлгын гэрэй акушерка.

Сельверстова Ксеня Алексеевнае—Яруунын больницын санитарка.

Белова Марфа Сергеевнае—Зэдын аймагай. Петропавловска амбулаториин фельдшерица.

Самбуева Ордумие—Мухоршэбэрэй районой, Сутайн амбулаториин медсестра.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Г. БЕЛЬГАЕВ.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь О. ИНКЕЕВА.

Улан-Удэ город,
Соведүүдэй байшан.

Залуу кадрнуудые хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ зоримгойгоор дэбжүүлхэ

ВКП(б)-эйн XVIII съезд дээрэ нүхэр Сталин хэлээ һэн: «...Залуу кадрнуудые анхаралтайгаар ургуулха, ургажа ябаа хүдэлмэрилэгшэ бүхэндэ дээшээ үргэгдэхэ ябадалдань туһалаха, тиимэ хүдэмэрилэгшэдтэй тэсэмгэйгээр «шарсэлдэхын» тулада сагые гамнахагүй ба тэдэнэрэй ургалтые түргэдхэлгэ болоно».

Энэ заабарие хэрэг дээрэнь бэелүүлхын зорилгоор, ВКП(б) эйн Бурят-Монголой Обком болбол нилээд олон шэнэ, залуу кадрнуудые (аппарадта 33 нүхэдые) партийна хүдэлмэридэ дэбжүүлһэн байна.

Жэшээлхэдэ: Désинститудай студент байһан нүхэр Хамнагадаев—ВКП(б)-эйн ОК-гэй кадрнуудай таһагые даагшын орологшоор баталагдаа, нүх. Шоболов—ВКП(б)-эйн ОК-гэй хүдөөажахын таһагые даагшын орологшодо дэбжүүлэгдээ. Нүхэр Клименко хадаа партийна эхин организациин парторг байһан аад, мүнөө ВКП(б)-эйн ОК-гэй инструктор болоо. Мүн тэрэшэлэн, нүх. Сонголова болбол райкомой инструктор байһанаа, мүнөө Обкомдо инструктороор, нүх. Давыдова—информациин секторые даагшаар дэбжүүлэгдээд, хүдэлмэрилжэ байнад.

ВКП(б)-эйн райкомуудай I-II-III секретарьнуудта 26 хүнүүд, райкомуудай таһагуудые даагшадта ба инструкторнуудта 114 хүнүүд дэбжүүлэгдээ.

Партийна хүдэлмэридэ дэбжүүлэгдэһэн шэнэ кадрнууд болбол даабарита хүдэлмэреэ муу бэшээр бэелүүлнэд.

Мүн тэрэшэлэн, партийна эхин организацинуудай хүтэлбэридэ дэбжүүлэгдэгшэдэй дундаһаа олон тоото эрхим организаторнууд хүмүүжэжэ байна.

Жэшээлхэдэ: «Путь социализма» колхозой дэргэдэхи партийна эхин организациин парторг нүхэр Доржиев Цырен хадаа полит-массова хүдэлмэриие һайнаар табижа шадаһанайгаа результадта, ажахынгаа хүдэлмэриие амжалтатайгаар дүүргэнэ. Мүнөө, энэ колхоз аймаг дотороо түрүү һуури эзэлһэн ба аймагайгаа дамжуулгын Улаан Туг абанхай.

Хориин аймагай, Хэжэнгын хүсэд бэшэ дунда һургуулиин дэргэдэхи партийна эхин организациин парторг нүх. Намсараев, һуралсалайгаа программые дүүргэхэ хэрэгтэ бүхы багшанарые бүрин элсүүлжэ, республика дотороо хоёрдохи һуури эзэлһэн байгаа. «Комсомол» колхозой дэргэдэхи партийна эхин организациин парторг нүх. Эрдынеева Должит ба «Улаан-Одон» колхозой дэргэдэхи партийна эхин организациин парторг нүх. Цыдыпов Базар, «Сталинай зам» колхозой парторг нүх. Цыбекжапов гэгшэд хүдэлмэреэ һайнаар табяа.

Баргажанай аймагай, Карл Марксай нэрэмжэтэ колхозой дэргэдэхи партийна эхин организаци (парторгнь нүх. Раднаев) болбол апрель һараһаа октябрь хүртэр 4 хүнүүдые партиин члендэ ба 10 хүнүүдые кандидадта абажа, организацидаа 43 коммунистнуудтай болоо. Тэндэ, агитационно-массова хүдэлмэри һайнаар табигданхай, ВКП(б)-эйн XVIII съездын тогтоолнууд тушаа 33 заняти хэгдээ. Һунгуулиингаа участок дээрэ агит-массова хүдэлмэри саг үргэлжэ ябууллна.

Тиигэбэшье, зарим районой хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд болбол ургажа байһан кадрнуудаа мэдэхэгүй ба тэдээнтэй ямаршье хүдэлмэри ябуулдаггүй байха юм. ВКП(б)-эйн Селенгын айкомой секретарь нүх. Доржиев болбол штадайга ёһоор 17 хүнүүдтэй байха аад, мүнөө аппарадтань милл 9 хүн хүдэлмэрилнэ; залуу, шэнэ кадрнуудые харангүй, харин кадранууд дутамаг гэжэ шалтагаан дурсан, Обкомһоо хүлеэжэ һууна.

ВКП(б)-эйн Хориин айкомой секретарь нүхэр Языков район дотороо 400 шахуу коммунистануудай байтарань, манай р йон дотор кадрнууд үгы, тиимэһээ айкомоймнай аппарат хүдэлмэрилэгшэдээр бүридүүлэгдээдүй гэжэ хэлэдэг ба ВКП(б)-эйн Обкомһоо хүдэлмэришэдые эрэдэг байна. Иимэ ушар, мүн ВКП(б)-эйн Мухар-Шэбэрэй (секретарь нүх. Писарев), Закаминай (секретарь нүх. Хахалов) айкомуудта үзэгдэнэ.

ВКП(б)-эйн Зэдын айком (секретарь нүх. Зимин) кадрнуудые ургуулха ба дэбжүүлхэ хэрэгые зүбөөр табяа. ВКП(б)-эйн Заиграйн (секретарь нүх. Фомин), Тунхэнэй (секретарь нүх. Сергеев), Железнодорожно (секретарь нүх. Мозговой) ба Улан-Удэ городой Центральна (секретарь нүх. Седых) райкомууд болбол өөһэдынгөө аппарадые бултынь шахуу шэнэ кадрнуудаар бүридүүлээ.

Зарим айкомуудай кадрнуудай таһагуудань хүдэлмэрөө хүсэд һайнаар табижа шадаагүй, кадрнуудаа мэдэхэ болоодүй, харин Обкомһоо хүнүүдые үгэхыень хүлеэгээд һуудаг ушарнууд үзэгдэнэ. Аймаг доторхи кадрнуудаа танин шудалажа, райкомуудайнгаа таһагуудые хүдэлмэрилэгшэдөөр хангаха ёһотой.

Нютагуудахи ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй һунгалтануудта амжалтатайгаар бэлэдхэлгэдэ ба тэрээниие эрхимээр үнгэргэлгэдэ бүхы партийна организацинуудай урда туйлай ехэ зорилгонууд табигдана.

Тус һунгалтанууд болбол үнгэрэгшэ һунгалтануудһаа бүри сложно байха туладань партийна организаци бүхэн арадзоной дунда агитационно-массова хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха, активна ба хүдэлмэрилжэ шадамаар агитаторнуудые хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ зоригтойгоор дэбжүүлхэ шухала.

Г. Красовский.

Бурят-Монгол медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй конференци

Энэ оной октябриин 20-24 үдэрнүүдтэ, Бурят-Монгол Республикын медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй VII конференци боложо, дүүрэһэн байна. Тус конференцидэ манай республикын бүхы аймагуудай ба городой эмнэлгын учрежденинүүдэй хүдэлмэрилэгшэд—врачнууд, фельдшэрнүүд ерээ.

Бурят-Монгол Республикын элүүрые хамагаалха нарком нүх. Савельев болбол конференци дээрэ республика дотор элүүрые хамагаалгын байдал ба саашанхи зорилгонууд тухай доклад хэбэ. Докладай һүүлээр, пренидэ 48 хүн үгэ хэлээ. Тэдэнэр хадаа өөһэдынгөө хүдэлмэриин опыдууд тухай ба Наркомздравай, нютагуудахи эмнэлгын учреждениүүдэй хүдэлмэриин дутуунуудые тэмдэглэбэ.

Энэ конференци дээрэ, БМАССР-эй СНК-гэй түрүүлэгшэ нүх. С. М. Иванов, БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ нүх. Г. Ц. Бельгаев ба бусад үгэ хэлэһэн байна.

Докладай һүүлээр, конференци болбол научно-шэнжэлэлгын зарим темэнүүд дээрэ лекцинүүдые дуулаа. Тиигээд, конференци хадаа республикын бүхы медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдтэ хандаһан тусхай хандалгые батлан абаба.

Конференцидэ ерэгшэдэй дундаһаа ажалшадай элүүрые хамагаалха эмнэлгын-профилактическа хүдэлмэриие эрхимээр табиһанай ба общественнэ байдалда активнаар хабаадаһанай түлөө Верховно Соведэй Президиумэй хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаба.

Лекци, консультацинууд үнгэргэгдэнэ

БМАССР-эй ород драмын театрай коммунистнууд, комсомольцууд ба партийнабэшэ большевигууд болбол «ВКП (б)-эйн историин хуряангы курсые» гүнзэгыгөөр шудалжа байна. 15 хүнүүд хадаа эхин источнигуудые хэрэглэжэ, хоёрдохи вариантаар 3-хи бүлэгһөө 5-хи бүлэг хүртэр үзээд байна. Эдэнэр хадаа һаядаа 5-хи бүлэгөөр хөөрэлдөө хэхэ ба 3-хи бүлэгөөр теоретическэ конференци үнгэргэхөөр хараалана.

Мүн, 100 гаран хүнүүдэй хабаадалгатайгаар, консультаци, лекци, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэдэг байна.

Зүгөөр, тус театрай коллектив (парторгань нүхэр Жуков) хадаа нютагуудахи ажалшадай депутадуудай Соведүүдтэ һунгаха һунгуулиин участогуудые концертээр хангаха плантай байбашье, участок дээрэ гаража һунгагшадай дунда нэгэшье дахин концерт харуулаагүй.

Мүнөө һунгуулиин кампаниин гол түлэг ябажа байгаа үедэ һунгагшадые культурнаар обслуживалга—мүнөөдэрэй шухала зорилго болоно.

Г.

СУРП заводой слесарь н[үхэр] И. И. Коколовский бо[л]бол октябриин урда тээ[ш]социалистическэ соревнов[а]нида оролсожо, үдэр бүрин[]гөө нормые 220 процен[т] дүүргэнэ.

(Пестеревэй фото).

НЮТАГУУДДАХИ СОВЕДҮҮДЭЙ ҺУНГАЛТА[]НУУДТА БЭЛЭДХЭЛ

ҺУНГУУЛИИН УЧАСТОГУУД БА ОКРУГУУД БАЙГУУЛАГДАБА

Нютагуудахи ажалшадай д[е]путадуудай Соведүүдтэ һунга[ха] һунгалтын тушаа, Хориин ай[маг] дотор, сомонуудай Соведүү[дтэ] һунгаха һунгуулиин 248 окр[у]гууд ба аймагай Соведтэ һунга[ха] һунгуулиин 25 округууд байгу[у]лагдаба. Тэрээнһээ гадна, ай[ма]гай ба сомонуудай Соведүү[дтэ] һунгаха һунгуулиин 35 участ[о]гууд байгуулагданхай.

Тус аймаг дотор һунгуул[иин] комиссиин составые ололго[той] ехэ дэбжэлтэтэйгээр үнгэргэгч[]эрхим хүнүүд-стахановцууд, у[]нигууд, партийна ба парти[йна]бэшэ большевигууд - активи[ст]нууд шэлэн дэбжүүлэгдэһэн б[ай]на. Комиссиин составые батал[]га Хэжэнгын ба Красна-Пар[ти]занска с/соведүүдтэ эмхитэй[]үнгэрөө. Гэбэшье, энэ хүдэлм[эри] Дээдэ- Курьбиин сомон д[]үшөө эхилээдүй байна.

Петинов

Табан хоногто хо[ёр] удаа

Закаминай аймагай, Саг[] Мориной сомон дотор агитацио[нно] массова хүдэлмэри һайнаар я[бу]лагдажа байна.

Агитатор нүхэр Д. Дарм[аев] занятидаа һайнаар бэлэдхэж[э] хоног дотор 2 удаа үнгэрг[] Занятиданьн 30 гаран колхо[зни]гууд хабаадалсана.

Мүнөө, нүхэр Дармаева б[] колхозниугудые һунгалтын [] женитэй танилсуулхаһаа г[] тэдэнэртэ үдэр бүхэндэ газет[] журналнуудые уншажа []юм. Мүн, агитатор нүхэр [] ков баһал һайнаар хүдэлмэр[]

Эдэ агитаторнууд туйлаһан[] жалтануудаа улам бүри [] жүүлжэ, бүри һайнаар хүд[элмэ]рилхын түлөө тэмэсэнэ.

АБАҺАН УЯЛГАНУУ[ДАА] ДҮҮРГЭЖЭ БАЙН[А]

Зэдэстроин авторемтрансы[н] дэлмэришэдэй коллектив [] гуудахи ажалшадай депу[та]дай Соведүүдэй һунгалтын [] тухай ба һунгуулиин камп[ани] эхилһэнэй тухай РСФСР[] БМАССР-эй Верховно Сове[дэй] Указуудые угаахэ баяраар [] һэн байна.

Авторемтрансын хүдэлмэр[] стахановцууд, Агууехэ ок[тябрьс]ка Социалистическэ револ[юциин] XXII жэлэй ойдо зорюулан[] уялгануудаа үлүүлэн д[] һунгалтын болохо үдэр [] бүри үндэр показатель[] туйлахын түлөө улам эр[] гээр хүдэлмэрилжэ байна.

Авторемтрансын коллект[ив] һайнуудпоказатеьнуудые [] даг стахановцууд ба удар[ни] бин. Слесарь— моторист Рудаков үдэрэйгөө даабар[иину]дые 300-400 проц. саг[] дүүргэдэг, ходовой парк[] сарь нүх. Седов баһала [] лэн, даабаринуудаа 200-3[00] хүртэр дүүргэнэ.

Ж. []

Баруун Украинын ба Баруун Беллоруссиин Арадай Суглаанууд

Украинска Советскэ Социалистическэ Республикын составта Баруун Украинын оролго тухай Баруун Украинын Арадай Суглаанай деклараци

Украинска арад хадаа урдын польско гүрэн соо үхэн хосоролдо хүргэгдэһэн байгаа. Дарадалта, үгыхэлгэ ба дээрмэдэлгые хэлгэ тэрээнэй хубинь байгаа. Украинска зониие польско болгоукраинец гэһэн үгые «быдло», «хлоп» гэһэн үгэнүүдээр һэлгэжэ, тэрэниие хорихын тулада бусы юумые польско панууд хэжэ байна.

Украинска таряашадай газарынь бадаг һэн. Фабриканууд, заводууд дээрэ ба учреждениинүүд хүдэлмэришэд ба служащи украинцуудые хүдэлмэрилүүлдэггүй һэн. Украинцуудые һуралсалай заведениинүүдтэ абадаггүй байгаа. Түрэл украинска хэлые шэһээрэнь һандаргажа байгаа. Украинска культуры үгыхэхые эрдодог һэн. Эдэ бүгэдэ хадаа Польшын ударидахы кругуудай колониальна режимдэ эсэргүүсэһэн таряашадай восстаниинууд ба протестнуудай долгиие хэдэн дахин үүсхэн дэлгэрүүлэһэн байна.

Мүнөөр даралалта ба эрхэгүйдэлэй үе саг үнгэрөө. Бухы олонациональна советскэ арадай дуразоригоор, советскэ правительствын бэлэгээр, Улаан Арми болбол Баруун Украинын арадые польско помещигүүд ба капиталистнуудай гарһаа сүлөөлөө.

Арад болбол агуу ехэ Советскэ Союзай арадуудай ахадүүгэй бүлэдэ ниилэхэ ба Украинска Советскэ Социалистическэ Республикын составта орохо хэлбэришэл дуразоригые вечернүүд, суглаанууд, митингнүүд дээрэ нэгэһаналаар мэдүүлэһэн байна. Ушарань, хүдэлмэришэд ба таряашад хадаа засагтаа байгаа, гансал Советскэ Союзда хүнэй хүнэй эксплоатацилга үгыдэһэн, ажахын ба ниитын ажабайдалай бүхы һалбаринуудта арадай харилсан туһалалсалга бэелүүлэгдэһэн байна. Ушарань, арад бүридэ арадай культура гэһэн ухаан хүсэд удха соо—национальна культурын хүсэд бадаралта ганса Советскэ Союзда боложо болохо байна. Ушарань, гансал Советскэ Союз дотор арадуудай хооро-хоорондоо харилсан этигэлсэхэгүй байдал үгы болоһон ба буржуазиин кэмээр культивировалагдаһан, национальна химаралдаанай оронд арадуудай ханибарисаа ургажа ба бүхэжэһэн байна.

Советскэ Союзай составта Украинска Советскэ Социалистическэ Республика һалбаран хүгжэнэ. Хэдэн зуугаад хүсэтэ заводууд ба фабриканууд баригданхай, эксплоатациие мэдэхэгүй хүдэлмэришэн анги эдээндэ хүдэлмэрилэнэ. Бүхы газараа эзэмдэдэг ба тэрээнээ шэнэ техникээр болбосоруулан эдлэдэг, украинска таряашад ургаһан ба экономическа бүхэжэһэн байна. Үнэхөөрөө арадай украинска советскэ культурын һалбараха бүхы условинуудые советскэ засаг ба коммунистическэ парти байгуулаа. Украинска хэлэн—гүрэнэй хэлэн. Советскэ ороной арадуудай хүбүүд ба басагад политическэ, ажахын, культурна ба ниитын ажабайдалай бүхыһалбаринуудта хүтэлбэрилэхы түшаалнуудые эзэлэнэ. Советскэ Украинын залуушуул түрэлхи хэлэн дээрээ һуралсаха, наукын үндэрые шудалаха хүсэд аргабайдалаар хангагданхай.

Баруун Украинын арад энээниие мэдэнэ.

Баруун Украинын арадай дуразориг ба хүсэлые харуулагша, Украинска Арадай Суглаан тогтооно:

Баруун Украиные Советскэ Социалистическэ Республикануудай союзай составта абахыень, украинска арадые нэгэ гүрэн болгон нэгэдхэхын тулада, Баруун Украиные Украинска Советскэ Социалистическэ Республикын составта оруулхыень, украинска арадай вековой һандаралда эсэс табихыень ССР Союзай Верховно Советые гуйха.

Арадай Суглаан болбол, СССР-эй арадуудай нэгэдэмэл ба ханибарисаата бүлэдэ Баруун Украинын орожо, коммунистическэ партиин хүтэлбэри доро шэнэ ба золто ажабайдалай замаар ябахынь тулада, Баруун Украинын арадай энэ гүйлтые Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Верховно Совет дүүргэхэ байһандань бата найдабаряа үзүүлнэ.

Сүлөөтэ Советскэ Украина мандаг!

Арадуудай ахадүүгэй барисаа мандаг!

Бүхы дэлхэйн ажалшадай эсэгэ орон, Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союз мандаг!

Баруун Белоруссиин арадай суглаан—нүхэр Сталинда

Баруун Белоруссиин арадуудые сүлөөлгын агууехэ торжественной үдэрнүүдтэ бидэнэр, Арадай Суглаанай депутадууд болбол Баруун Белоруссиин бүхы ажалшадай нэрэһээ, Танда, манай түрэл, хизааргүй инаг нүхэр Сталин, манай халуун амаршалга хүргэнэбди.

Хүндэтэ Иосиф Виссарионович! Бидэндэ үзүүлэгдэһэн туһаламжын түлөө Танда ба Соведүүдэй ороной бүхы агууехэ арадта хизааргүй баясхалан хүргэнэбди.

Польско помещигүүдэй ба капиталистнуудай даралалта доороһоо Баруун Белоруссиин ба Баруун Украинын городуудые ба селонуудые, Та, нүхэр Сталин, байгуулаһан ба зоригжуулаһан хүсэнтүй Хүдэлмэришэн - Таряашанай Улаан Армиин хододоо сүлөөлэһэн, энэ историческа үдэрнүүд тухай Баруун Белоруссиин арад хэзээдэшье мартахагүй.

Польско пануудай даралалта доро манай хизаар удаан саг соо зобоһон туулиһан байна. Бүлэг дээрмэшэд—помещигүүд ба капиталистнууд хадаа ажалшан массые хайрагамгүй тонодог, национальна харшалалдаануудые һүжэрөөн туулгадаг байгаа.

Газарай үлэсхэлэн, хүдэлмэригүйдэлгэ, массые даралалга, эрхэгүйдэлгэ ба национальна даралалта, үбэшэн хамшаг—эдэ хадаа польско помещигүүдэй ба капиталистнуудай господстволон байхатай Баруун Белоруссиин ажалшан массын хубинь байгаа.

Бидэнэр удаан саг соо туляабашье, гэбэшье бидэнэр хадаа агууехэ Сталин ба бүхы 170-миллионой советскэ арад бидэниие мартахагүй гэжэ, агууехэ ба хүсэтэ Советскэ Социалистическа Республикын бүхы арадуудай эбтэ бүлэдэ бидэнэй, Баруун Белоруссиин арадуудай, золтой ба хүхюун ажаһууха саг һаяар ерэхэ гэжэ бата этигэлтэй байгша һэмди. Гансал Танай, манай түрэл нүхэр Сталин, эсэгын анхарал хадаа Баруун Белоруусиин арадые зэрлиг аашалалгаһаа абараһан ба гуйраншалга, һандаралһаа зайлаха замые бидэндэ хангаһан байна, Баруун Белоруссиин городууд ба селонууд хадаа эдэ баясхаланта үдэрнүүдтэл адали, нимэ гэрэлтэ ба баярта байдалаар хэзээдэшье байгаагүй.

Баруун Белоруссиин сүлөөтэ арадай зүрхэн хадаа Танда, манай инаг багша ба эсэгэ, хизааргүй инаглалаар ба преданностяар дүүрэн.

Баруун Белоруссиин бүхы ажалшадай, бүхы сүлөөлэгдэһэн арадай дуразоригые харуулан, бидэнэр, Арадай Суглаанай депутадууд, болбол советскэ засагай түлөө, Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзда орохын түлөө агууехэ баяртайгаар ба нэгэндуугаар голосовалаһал байнабди.

Эдэ шиидхэбэринүүдые баталан абахадаа, бидэнэр болбол гансал советскэ засаг, гансал Советскэ Союзай арадуудай агууехэ бүлэтэй таһарашагүй нэгэдэл хадаа баясхаланта ба золжаргалта ажабайдалые хангаха байна гэһэн эрид найдабариһаа дулдыдаһан байнабди.

Баруун Белоруссиин ажалшад хадаа Сталинска Конституциин гэрэлтэ наран доро шэнэ, сүлөөтэ ба золто ажабайдалаар ажаһууха байна.

Советскэ ороной арадуудтай хамта, Ленин-Сталинай партиин агууехэ туг доро, коммунизмын гэрэлтэ үндэр тээшэ ошохобди.

Ахадүү советскэ социалистическэ республикануудай сталинска нэгэдэл мандаг!

Арадуудай агууехэ ханибарисаа мандаг!

Манае сүлөөлэгшэ—илагдашагүй Хүдэлмэришэн - Таряашанай Улаан Арми мандаг!

Бүхы дэлхэйн ажалшадай агууехэ вождь, танил ба багша, инаг Сталин мандаг!

Баруун Белоруссиин Арадай Суглаан нээгдэбэ

Һайнүдэрэйхеэр гоёогдон шэмэгдэһэн Белосток эртэ һэрибэ. Үглөөгүүр эртэ байхаһаа хойшо улицануудаар хүнзон дүүрэн.

1939 оной октябриин 28-най үдэр хадаа Баруун Белоруссиин сүлөөлэгдэһэн арадуудай историдо агууехэ һайн үдэр боложо орохо байна.

Мүнөөдэр Баруун Украинын Арадай Суглаан нээгдэбэ.

Үглөөнэй 11 часта городской театрай залые депутадууд дүүргэбэ. Айлшадай дунда—Белоруссиин КП(б)-эйн ЦК-гэй секретарьнууд Пономаренко ба Малин, БССР-эй Верховно Соведэй түрүүлэгшэ Грекова, БССР-эй Совнаркомой түрүүлэгшэ Киселев, БССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Наталевич, писательнууд Янка Купала, Якуб Колас ба бусад.

Үглөөнэй 12 часта Баруун Белоруссиин Арадай Суглаанай эгээл үбэгэн депутат, Волковыскэ уездын Мосевичи деревниин 68-наһатай үгытэй таряашан Степан Францевич Струх президиумэй столдо ерэжэ хэлэбэ:

—Нүхэд депутадууд! Баруун Белоруссиин Арадай Суглаае нээгдэһэн дээрэ соносхохо ехэ зол үбэгэн депутат намда тудаба. **(Бүгэдэ бодоно, удаан оваци. Абяанууд: „Агууехэ Сталин үндэр наһа наһалаг!")**

Би хадаа Волковыскэ уездын Мосевичи деревниин үгытэй таряашан Степан Францевич Струх гээшэб. Панска засагай байхада ямаршье эрхэгүй байгааб, мүнөө өөрынгөө арадай депутат боложо, манай Арадай Суглаае нээбэб. **(Нэрьемэ аплодисментнүүд).**

Депутадууд нүхэр Струхые аплодировалана. Струх хадаа энэ үедэ арадай һунгагдамалнууд бүриин һанажа ябаһан юумые богонихоноор харуулаба: тэдэнэр миил эндэ һаяхан эрхэгүй зон байһан аад, мүнөө арадай бүрин эрхэтэ түлөөлэгшэд боложо, өөрынгөө арадай судьбае шиидхэжэ байна.

* *
*

Депутат Севко болбол Арадай Суглаанай президиумые 40 хүн составтайгаар һунгахые дурадхаба. Персональна голосованяар президиумдэ һунгагдаба: С. Ф. Струх, М. А. Лопко, А. Г. Мошевицкий, В. М. Гнедюк, А. И. Дружинин, Ф. З. Калинин, М. И. Двячук, Ф. В. Колодко, С. С. Притыцкий ба бусад.

Депутат Е. С. Капланда үгэ үгтэбэ. Каплан болбол нүхэд Сталин, Молотов, Ворошилов, Калинин, Каганович, Микоян, Андреев, Жданов, Хрущев, Берия ба Шверник составтайгаар хүндэтэ президиум һунгахые дурадхаба. Энэ дурадхалые нэрьемэ аплодисментнүүдээр угтаба.

Нүхэр Сталинай нэрые депутат Капланай нэрэлэхэдэ, нэрьемэ удаан оваци боложо, нүхэр Сталиниие ба тэрээнэй соратнигуудые хүндэлэһэн, агууехэ советскэ арадые хүндэлэһэн амаршалганууд ород, белорусска, еврейскэ, польско хэлэнүүд дээрэ дуулдана.

Белорусска Арадай Суглаанай хүндэтэ түрүүлэгшэдэ нүхэр Сталиниие нэрьемэ аплодисментнүүд доро һунгаба.

Секретариат ба мандатна комиссиие һунгаһанай һүүлээр, зүблэхэ зүйлнүүд тушаа дурадхал оруулахын тулада, депутат Мошевицкий үгэ абаба.

Доорозаагдаһан зүблэхэ зүйлнүүдые дурадхаба:

1. Баруун Белоруссида гүрэнэй засаг тухай.

2. Белорусска Советскэ Социалистическэ Республикын составта Баруун Белоруссиин оролго тухай.

3. Помещигүүдэй газарнуудые конфискацилаха тухай.

4. Банканууд ба томо промышленностиие национализацилаха тухай.

Депутат Мошевицкиин дурадхалые депутат Добровский дэмжэбэ. Зүблэхэ зүйлнүүд нэгэндуугаар баталагдаа.

Баахан забсарлалга хэһэнэй гээ һүүлээр, Арадай Суглаан болбол Баруун Белоруссида гүрэнэй засаг тухай докладые дуулаба. Хүдэлмэришэн, депутат С. С. Притыцкий доклад хэбэ.

—Баруун Белоруссиин арадууд, —нүхэр Притыцкий хэлэнэ,— өөрынгөө нэгэшүһанай ахадүүнэр—белоруссуудһаа олон жэлдэ таһалагданхай байгаа.

Советскэ Союзай арадуудай ба тэрээнэй составта байгаа Советскэ Белоруссиин арадай шэнэ, гоё һайхан ба нарата ажабайдалые эбтэй эетэйгээр ба баяртайгаар байгуулажа байхада, Баруун Белоруссиин ажалша арад польско булимтарагшад—помещигүүд ба капиталистнуудай зүгһөө бузар булай даралалтада дайрагдажа байгаа. Урдын панска Польшын захирагшад хадаа Баруун Белоруссиин арадуудые богоолнууд болгохые һэдэжэ, тэдэнэй алибүхы эрхэнүүдые хаһаһан, ажалшадай хүн достойнствые убайгүйгөөр баһамжалан наадалаһан, арадай түрэлхи хэлые һалгаһан, белорусска һургуулинуудые хааһан, хүнзониие газетаһаань хаһаһан байна. Панска Польшодо ализэргэ гүйраншалалгада, ализэргэ һохор харанхыда, ализэргэ эрхэгүй байһанаа мүнөө һанахадашье аймшагтай байна. Манай арад, Баруун Белоруссиин арад һайн, ухаатай, бэлигтэй арад юм. Манай эхэ орон—Баруун Белорусси гайхамшаг баян, туйлай ехэ баялигые хадагалажа байгаа орон юм.

Манай ой модые, үргэн ехэ поленуудые, тунгалаг һайхан нуурнууд ба гол горихонуудые, манай садууд ба огородуудые—эдэ бүхые дээрмэшэд Радзивиллы, Понятовский, Бек ба бусад панууд бүдүүлигээр буляаһан байна. Арадые дээрмэдэжэ, тэрээнэй бүхы эрхэнүүдые хаһажа байгаашье һаа, тэдэнэр болбол Польша хадаа үргэн демократиин орон гээшэ гэжэ һайрхадаг һэн.

Саашань докладчик болбол Соведүүдэй VIII онсо бүхэсоюзна съезд дээрэ буржуазна ба советскэ демократиинууд тухай нүхэр Сталинай хэлэһэн үгэнүүдые хэлэбэ. Притыцкий болбол советскэ социалистическэ демократизм тухай хэлэхэ зуураа, бүгэдын нэрьемэ аплодисментнүүд доро ниигэжэ мэдүүлбэ:

—Манай арад, Баруун Белоруссиин арад Советскэ Союзда байдаг, тиимэ демократизмые хүсэнэ. Бидэнэр советскэ демократизмые, советскэ Сталинска демократиие хүсэнэбди. **(Депутадууд бодоно, советскэ Конституциие зохёогшо — нүхэр Сталиниие хүндэлэн нэрьемэ оваци болоно).**

Агууехэ демократическа эрхэнүүдые хэрэглэдэг, советскэ арадай туйлай ехэ амжалтанууд тухай, хүн тухай СССР-эй правительствын, советскэ засагай анхарал оролдолго тухай нүхэр Притыцкий хэлэбэ. Удаань Арадай Суглаанда иимэ асуудал хэбэ:

—Баруун Белоруссида ямар засаг тогтоохомнайб?

Зал бодоно. Нэгэнһаналай хүсэтэ харюу дуулдана:

—Советскэ засаг.

—Нүхэдүүд, Баруун Белоруссида энээнһээ хойшо панууд хэзээдэшье байхагүй.—Докладчик хэлэнэ.—Баруун Белоруссиин арадууд хадаа Арадай Суглаанда өөһэдынгөө депутадуудые һунгажа советскэ засагай түлөө голосовалха захяа тэдэндэ үгөө. Арадай (национальна) суглаанда депутадуудые һунгалга хадаа советскэ засагай түлөө бүгэдэарадай голосовани болоһон байна гээшэ. Һунгагшад болбол Баруун Белоруссиин территори дээрэ советскэ засагые дары байгуулахын түлөө голосовалаха захяае бидэндэ, арадай һунгагдамалнуудта, үгэһэн байна. Юуб гэхэдэ, энэ засаг—дэлхэй дээрэ үнэхөөрөө арадай, тон революционно засаг. Юуб гэхэдэ, советскэ засаг хадаа ажалшадай агууехэ вождьнууд—Ленин ба Сталиниие бүхы дэлхэйдэ үгөө.

* *
*

Доклад соогоо советскэ стройн характеристика тухай депутат Притыцкиин хэлэһэн үгэдэ советскэ хүүгэдэй—советскэ Белоруссиин пионернүүдэй делегациин выступлени гайхамшаг иллюстраца болбо. Партерай түрүүшын ряд ба оркестр хоёрой хоорондо хүүгэд һуури эзэлээ. Тэдэнэй гарта тугууд, сэсэгүүд, музыкальна инструментнүүд, книганууд, нүхэр Сталинай портредүүд, барельефүүд ба машинануудай модельнүүд байна. Пионернүүд хадаа депутадуудые хүхюугээр амаршалһан, Баруун Украиные польско дарлалтаһаа сүлөөлгэдэ зорюулагдаһан шүлэгүүдые уншаһан, өөһэдынгөө золто байдал, һуралсал ба амаралта тухай хэлэһэн байна.

Советскэ Белоруссиин һурагшад Баруун Белоруссиин хүүгэдтэ 74 мянган бэлэг суглуулаа гэжэ мэдүүлээд, бэлэгүүдэйгээ зарим хубиие президиумдэ барюулаба. Һүүлээрэнь, пионернүүд пролетарска гимн «Интернационал» дуулаа. Тэдэнтэй хамта бүхы зал дуулалдаһан байна.

Удаань, Белостогой хүдэлмэришэд, служащинууд ба интеллигенциин түлөөлэгшэдэй делегаци Арадай Суглаанай депутадуудые амаршалаба. Белостогой ажалшадай нэрэһээ нүхэр Богуш мэдүүлбэ:

—Хүндэтэ нүхэд депутадууд! Белостогой хүдэлмэришэд, служащинууд ба интеллигенци болбол Таанарта халуун пролетарска амаршалалга хүргэжэ, арадай дуразориг дүүргэхые—советскэ засагай түлөө, Советскэ Белоруссида ниилэхын түлөө, помещигүүдэй газарнуудые конфискацилахын түлөө, банканууд ба томо промышленностьнуудые национализацилхын түлөө голосовалхые захина. Арадай дуразориг дүүргэхэ байһандатнай найданабди.

—Дүүргэхэбди.—гэһэн абяан зал сооһоо дуулдана.

Энээнэй һүүлээр, Баруун Белоруссиин Арадай Суглаанай түрүүшын заседани хаагдаба.

М. Алесковский.
Н. Петров.

ГҮРЭНЭЙ ЗАСАГ ТУХАЙ БАРУУН БЕЛОРУССИИН АРАДАЙ СУГЛААНАЙ ДЕКЛАРАЦИ

1939 оной октябриин 29-нэй заседани дээрэ нэгэн дуугаар абтаба.

Баруун белоруссиий арадууд болбол олон жэлнүүдэй торшо соо, польско помещигүүдээр ба капиталистнуудаар дээрмэдэгдэжэ байгаа. Национальна даралалта, ядаралай эсэстуйлда хүргэлгэ, хүдэлмэригүйдэлгэ, үлэсхэлэн гуйраншалга ба тулилга хадаа городой ба деревниин ажалшадай хубида хүртэдэг байгаа.

Польско гүрэн хадаа арадуудай тюрьмэнь байгаа. Правительствонь хадаа хүсөөр полягууд болголгын бузар политикые ябуулдаг һэн. Белоруссууд, украинцууд ба польско национальностиин бэшэ бусад арадууд хадаа өөрынгөө культурые хүгжөөлгын эрхэһээ ба түрэлхи хэлээрээ хэлэхэ эрхэһээшье хаһагданхай байгаа. Белорусска, украинска ба еврейскэ национальна һургуулинууд һандаргагдаһан байгаа.

Урдын польско гүрэндэ Баруун Белоруссиин ажалшадай ажабайдалайнь услови ба гуриминь тиимэ байһан юм.

Советскэ Социалистическэ Республикын Союзай арадууд болбол бидэндэ ахадүүгын туһаламжынгаа гарые һарбайжа, Баруун Белоруссиин ажалшадые политическэ, социальна даралалтын ярмо дороһоо хэтэдэнь сүлөөлөө. Баруун Белоруссиин арадууд, судьбагаа өөһэдөө шиидхэхэ эрхэеэ түрүүшынхеэ абаа.

Белорусска Арадай (национальна) Суглан хадаа Баруун Белоруссиин арадуудай дуразоригые гансаараал ба хүсэд эрхэтэ харуулагшань байһан туладаа, Баруун Белоруссиин территори дээрэ байгуулагдаха гүрэнэй засагай характер тухай асуудалые шиидхэхэ байна.

Байгуулагдаха засагай характер тухай асуудалые шиидхэхэдээ, бидэнэр болбол Агууехэ Советскэ Союзай жэшээдэ ханданабди. Манай арадай ажабайдалай хүндэ хүшэр испытаниин үедэ, бидэнэр болбол ганса лэ советскэ засагые, өөрынгөө сүлөөлэгшэдэ, өөрынгөө хүсэн түгэс ба үнэн хамагаалагшада олообди. Советскэ арадуудай агууехэ историческа опыт хадаа ганса лэ советскэ засаг—энэ болбол бодото арадай засаг мүн гэжэ ба тэндэ помещигүүдгүйгөөр, капиталистнуудгүйгөөр, арад өөрөө ороноо хүтэлбэрилнэ гэжэ бидэниие һургана.

(Үргэлжэлэнь 4-дэхи нюурта).

1939 ОНОЙ ОКТЯБРИИН 29-нэй ҮДЭШЫН ЗАСЕДАНИ

Үдэшын заседани дээрэ, Белорусска Советскэ Социалистическэ Республикын составта Баруун Белоруссиин оролго тухай декларациин проект, Арадай Суглаанай үзэмжэдэ ба баталалгада табигдаба.

Декларациин үгэнүүдые удаан замхашагүй аплодисментнүүдээр ба һайшаалай абяануудаар угтаба:

Депутат Некрашевич үгэ абана. Некрашевич болбол декларациин текстые баталахые дурадхаһан ба агууехэ Советскэ Союзай составта Баруун Белоруссиин орохынь түлөө арадай һунгагдамалнуудай, нэгэ хүн шэнгеэр, бүгэдээрээ голосовалаха байһандань найдаһанаа мэдүүлһэн байна.

Белорусска Советскэ Социалистическэ Республикын составта Баруун Белоруссиин орохо тухай декларациие Арадай Суглаан нэгэндуугаар баталаба. Зал соо «Интернационалай» абяан дуулдана.

Трибун дээрэ депутат Остасевич. —Советскэ Союзай ба Белорусска Советскэ Социалистическэ Республикын составта Баруун Белоруссиин оролго тухай декларациие абабабди. Арадай Суглаанай Президиумдэ Белоруссиин КП(б)-эйн ЦК-гэй секретарьнууд нүхэд Пономаренко ба Малин, БССР-эй Верховно Соведэй түрүүлэгшэ Грекова, БССР-эй Совнаркомой түрүүлэгшэ нүхэр Киселев, БССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ нүхэр Наталевич, БССР-эй дотоодо хэрэгүүдэй Нарком нүхэр Цанавые һунгахые дурадханаб.

Энэ дурадхал нэгэндуугаар абтаба.

Тэрэшэлэн, Белорусска республикын арадай поэдүүд Янка Купала ба Якуб Колас гэгшэд президиумдэ һунгагдаба.

Улаан Армиин командирнууд, политхүдэлмэрилэгшэд ба боецүүд арадай суглаае амаршалахаа ерэбэ. Улаан Армиин түлөөлэгшэд панфарай абяан доро трибун дээрэ гарабад. Старша политрук нүхэр Богомолов болбол боецүүд, командирнууд ба политхүдэлмэрилэгшэдэй нэрэһээ Арадай Суглаанай депутадуудта халуун баяр хүргэбэ. Харюудань «Хүдэлмэришэн - Таряашанай Улаан Арми мандаг», «Улаан боецүүд мандаг» гэһэн абяанууд гарана.

Удаань, Волковыскэ уездын таряашадай делегаци Арадай Суглаае амаршалаба.

Һүүлээрэнь, помещигүүдэй газарые конфискацилаха тухай доклад тушаа прени эхилээ. Депутат Конюшевский үгэ абаба. Тэрэ хадаа помещигүүдэй газар конфискацилгые бүхы ажалшад һайшаана гэжэ хэлэнэ. Удаань, пануудай господстволожо байхада таряашадай ажабайдалай эрхэгүй ба харанхы байһаниие харуулһан, хэдэн тоо баримтануудые хэлэбэ.

Трибуна дээрэ 24 наһатай депутат Сара Банк. Өөрынгөө наһанай долоон жэл хахадые тюрьмэдэ үнгэргөө. Банк болбол мүнөө Баруун Белоруссиин ажалшадые хэншье хэзээдэшье баһаха, доромжолохоо болиһонь тухай хэлэбэ.

Помещигүүдэй газарнуудые конфискацилаха тухай доклад тушаа прени, депутатдууд Василюк ба Левчук гэгшэдэй выступлениинүүдээр дүүрэбэ.

Арадай Суглаан болбол помещигүүдэй газарые конфискацилаха тухай декларациин проект зохёон бэшэхэ комисси һунгаха тухай шиидхэбэри абаба. Комиссиин составта 45 депутадууд һунгагдаа.

Зүблэхэ зүйлнүүдэй һүүлшын пунктда—банканууд ба томо промышленностиие национализацилаха тухай асуудалда оробо. Энэ асуудалаар—Белостокско хүдэлмэришэн эхэнэр, депутат М. И. Дьячук доклад хэһэн байна.

Заседаниин һүүлдэ, Баруун Белоруссиин Арадай Суглаанай шиидхэбэринүүд тухай СССР-эй правительстводо ба БССР-эй правительстводо докладлахынь тулада, Арадай Суглаанай бүрин эрхэтэ комиссиие һунгаха гэһэн шиидхэбэри нэгэндуугаар абтаба.

Арадай Суглаанай депутадууд болбол нүхэр Сталинда амаршалалгын текстые нэрьемэ оваци болоһон, удаан замхашагүй аплодисментнүүд доро, нэгэндуугаар абаба.

(ТАСС).

Баруун Белоруссиин Арадай Суглаан

ГҮРЭНЭЙ ЗАСАГ ТУХАЙ БАРУУН БЕЛОРУССИИН АРАДАЙ СУГЛААНАЙ ДЕКЛАРАЦИ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 3-дахи нюурта)

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзда, хүлэһэнэй богоолдолоһго ходоодо үгыхэгдээ, хүнине хүнэй эксплоатацилга үгыхэгдээ. Ажалшан бүхэндэ ажал хэхэ эрхэ, амараха эрхэ, үтэлхэ үбэгэрхэдэнь материальна һадхэмжын эрхэ, һураха эрхэ хангагданхай. Хүн тухай анхарал хадаа бүхы ажабайдалай хүтэлбэрилхы эхи һуурин мүн.

Соведүүдэй ороной бүхы ажалшад болбол расова ба национальна хамаарал, шажан шүтэлгэ, эрдэм түбхинэн һуурижал, зөөри шадалһаа дулдыдангүй—гүрэнэй засагай бүхы органуудта һунгаха ба һунгагдаха эрхэтэй. Эхэнэрнүүд хадаа эрэшүүдтэй адли һунгалтын эрхые эдлэнэ. Гүрэние хүтэлбэрилгэдэ арадай тон үргэн масса хабаадана.

Национальна дарлалта ба тэгшэбэшэ байдал хадаа ССР Союзда ходоодоо усадхагданхай. Советскэ Союзай бүхы арадууд хадаа нэгэдэмэл, эбтэ бүлэдэ бүридэнэ. Ганса лэ Советскэ Союзда хадаа арадуудай культура гайхамшаг бүхы хүсэтэйгөөр һалбараа. Советскэ Союз болбол гэрэлэнги национальностьнуудые саашада мэдэнэ гүй. Советскэ Союзай жэшээ ба панска Польшодохи манай ажабайдалай гашуудалта опыт хадаа ганса лэ советскэ засаг Баруун Белоруссиин арадуудые эксплоатацииһаа үлэсхэлэн, ядарал, эрхэгүй байдал, дайлалга хахасуулжа шадаха гэһэндэ бидэнэрые этигүүлнэ. Ганса лэ советскэ засаг болбол бидэндэ политическа, ажахын ба культурна һалбаралтые хангаха, Баруун Украинын бүхы арадуудай национальна хүгжэлтын сүлөө хангаха байна.

Белорусска Арадай Суглаан хадаа Баруун Белоруссиин арадуудай хэлбэрилтэгүй дуразориг ба хүсэлые харуулан, Баруун Белоруссиин бүхы территори дээрэ Советскэ засагай тогтоогдолгые соносхоно. Энээнһээ хойшодоо Баруун Белоруссиин бүхы территори дээрэхи засаг хадаа ажалшадай депутадуудай Соведүүдтэ, городой ба деревниин ажалшадта хабаадана.

Белорусска Арадай Суглаан хадаа Баруун Белоруссиин бүхы хүизон болбол шэнэ байгуулалтын хүсэд илалтын тула, Баруун Белоруссиин арадуудай ажахы, культура ба энхэ амгалан байдалай һалбаралтые хангахын тула ажалшадай депутадуудай Соведүүдые тойрон нягтаар жагсаха байһан дань батаар найдана.

Советскэ засаг мандаг!

Ажалшадай депутадуудай Соведүүд мандаг!

ССР Союз—хүдэлмэришэн ба таряашанай социалистическэ эсэгэ-орон мандаг!

1939 оной октябриин 29-нэй үглөөнэй заседани

Белосток, октябриин 29. Арадай Суглаанай октябриин 29-нэй үглөөнэй заседани дээрэ Белорусска Советскэ Социалистическэ Республикын составта Баруун Белоруссиин оролго тухай докладтайгаар арадай һургагша, депутат Ф. Д. Манцевич выступалаба.

Баруун Белоруссиин арадууд, —докладчик хэлэнэ, — өөрынгөө нэгэшүһата ахадүүнэрһээ 20 жэлэй торшо соо таһархай байгаа. Баруун Белоруссиин арадууд 20 жэл соо панска сапог доро туляа. Панууд хадаа манай арадые даралаа, эксплоатировалаа, эрхэнүүдыень хаһаа. Манай нюрганда панска ташуурнууд ба жандармска нагайканууд буужа байгаа.

Тээд, Советскэ Союздахи манай ахадүүнэрэй золто, жаргалта ажабайдал тухай сохомые жандармериин ямаршье мүрдэлгэ дахалга бидэнһээ нюун далдалажа шадаагүй. Квартирануудтаа һүниндөө нюусаар суглараад, Советскэ орондохи гайхамшаг ажабайдал тухай радиогоор дууладаг байгаа. Сүлөөтэ ажалай баясхаланта дуунууд советскэ белоруссиин поленуудһаа бидэндэ дуулдадаг ба этигэл найдабариин туяань бидэнэй зүрхэнүүдтэ нэбтэрэн ородог байгаа.

Баясхаланта, гэрэлтэ үдэрнүүд ерэбэ. Хүдэлмэришэн-таряашанай Улаан Арми хадаа сүлөө ба жаргалые бидэндэ асараа, дарлалтаһаа бидэниие сүлөөлөө.

Польско шляхтнууд хадаа белорусска арадые историһоо зуража гаргахые һэдээ. Белорусска таряашадай газарые буляажа абадаг байгаа. Польско панууд болбол белорусска культурые үгыхэхые һэдэжэ, Белорусска хэлэ ба культурые хориһон байна. Манай хүүгэд түрэлхи хэлэн дээрээ һуралсаха эрхэгүй байгаа. Белорусска арадые хүсөөрөө польско болгохые оролдоо.

16 мянган польско помещигүүд хадаа бүхы газарай хахад хубиие шахууе эзэлэжэ байгаа. Үлэгшэ газарайнь һайн тээһээ хахад хубиинь «осаднигууд» — дайлаа һэлгэһэн жандарманууд эзэлэжэ байгаа. Тиигээд таряашадые уһа намаг ба ялки болоог тээшэ түридэг һэн. Потоцкитон, Радзивиллэтэн, Чарорыскитэн, Любомирскэтэн, Замойскитон 50-100 мянгаад морген ба үшөө ехэ газарнуудые эзэмдэхэдэнь, таряшад газаргүй ба эрхэгүй һуугаа.

Баруун Белоруссиин ажалшад хадаа арадые сүлөөлэхын түлөө тэмэсэлшэдые—польско шляхтаар зобоогдоһон ба алагдаһан арадай геройнуудые—Иван Голота, Наливайко, Михаил Глинский, Кастуся Калиновский ба бусадые хэзээдэшье мартахагүй.

Хашалта ба ядаралаар дүүрэһэн, манай тэрэ хүшэр бэрхэ ажабайдал хойшолонгүй һалаа гэжэ мүнөөдэр хэлэжэ шадаха байнабди.

Белорусска һургуулинуудые мүрдэлгэнүүд һалаа. Панска аграрна политикада эсэс табигдаа. Нэгэ национальностиие нүгөөдэнь дурагүйтүүлдэг, пануудай господство унаа.

Помещигүүд ба капиталистнуудай эксплоатациин байдалые һалгабабди. Бидэнэр болбол Советскэ Союзай ажалшад ямараар ажаһуунаб, БССР-дэхи манай ахадүүнэр яажа ажаһуунаб, тиимэ ажабайдалаар һууха болообди. (**Нэрьемэ аплодисментнүүд**).

Удаань, докладчик болбол советскэ Белоруссиин ажалшадай байдал тухай тодорхойгоор хэлэбэ.

Баруун Белоруссида вековой даралалтын үгыхэгдэһэн, манай һанал бодолнуудай гүйсэлдээд байһан, эдэ историческа үдэрнүүдтэ, —докладчик хэлэнэ,—би болбол Белорусска Советскэ Социалистическэ Республикын составта Баруун Белоруссиин орохо тухай дурадхалые Арадай Суглаанай зүбшэлгэдэ табинаб.

Энэ дурадхалые бүхы депутадууд нэрьемэ аплодисментнүүдээр ба удаан овацаар угтаба.

* * *

Зүблэхэ зүйлнүүдэй хоёрдохи асуудалаар, депутат Орса үгэ хэлэбэ. Белорусска хэлэн дээрэ хэлэһэн, тэрээнэй үгэнь ехэ анхаралтайгаар дуулагдаба. Советскэ Белоруссиин ажалшадай туйлаһан, туйлай ехэ амжалтанууд тухай ораторой хэлэхэдэ, зал сооһоо абяанууд гарна:

—Тэдэнэртэй, өөһэдынгөө ахадүүнэртэй хамта байхые хүсэнэбди.

Депутат Бушило үгэёо эхилэнэ:

Баруун Белоруссиин сүлөөлэгдэһэн эхэнэрнүүд мандаг!

—Нүхэдүүд,—депутат Бушило хэлэнэ,—би өөрынгөө бүлэнэртэй хамта, урдын панска Польшын харашагүй бузар хүтэлбэрилэгшэдһээ зобооб. Би судлүүлжэ, тюрьмэдэ нэгэ жэл һуугаа һэм. Минии үбэгэн баһа нэгэ жэл һуугаа. Минии хүбүүн Иван Бушило панска судээр 10 жэл абааһэн. Тиихэдэ, нүгөө хүбүүн Павел баһа хоёр жэлээр судлагдааһэн.

Тииһээр байтарнай манай инаг Улаан Арми ерээ, Баруун Белоруссиин бүхы эхэнэрнүүд хадаа сүлөөтэй болоо.

—Бидэниие тушаһан гэнжиие таһалажа, бидэниие сүлөөлэгшэ манай эсэгэ, манай түрэл нүхэр Сталин мандаг.—гэжэ депутат Бушило нэрьемэ аплодисментнүүд доро мэдүүлбэ.

Нүхэр Сталиниие хүндэлэһэн нэрьемэ оваци зал соо нэрьенэ.

Белорусска Советскэ Социалистическэ Республикын ажалшадай делегаци зал соо оробо. Делегациин составта — писательнууд, профессорнууд, заводуудай ба колхозуудай стахановцууд, арадай поэдүүд Якуб Колас ба Янко Купала, БССР-эй Академи Наукын президент нүхэр Горев, СССР-эй Верховно Соведэй депутат, колхозник нүхэр Батовкин ба бусад.

Арадай Суглаанай депутадуудые, делегациин нэрэһээ научна хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Дозорцева амаршалаба. Дозорцева болбол БССР-эй хүдэлмэришэд, колхознигууд ба интеллигенциин ахадүүгэй амаршалалгые Баруун Белоруссиин ажалшадта хүргэбэ.

Поэдүүд Янка Купала ба Якуб Коласай үгэнүүдые Арадай Суглаан ехэ халуунаар угтаба.

Декларациин проектые соносхохын тулада депутат Каминскидэ үгэ үгтэбэ.

Арадай Суглаан хадаа декларациие нэгэндуугаар баталаба. Нэрьемэ оваци удаан замханагүй. «Интернационал» дуулабад.

* * *

Зүблэхэ зүйлнүүдэйгээ гурбадахи нунктда—помещигүүдэй газарые конфискацилаха тухай асуудалда оробо.

Энэ асуудалаар Пинскэ уездын Вышевичи деревниин үгытэй таряашан Иван Кореевич Шиг доклад хэбэ.

—Нүхэдүүд, Арадай Суглаанай депутадууд,—нүхэр Шиг докладаа эхилэнэ,—манай арад историческа үдэрнүүдые үзэжэ байна. Хэдэн зуун жэл үнгэрэхэ, тиибэшье эдэ үдэрнүүд тухай хэншье мартахагүй. Манай үни сагай һаналнууд хүсэлдөө. Бидэнэр, өөрынгөө газар дээрэ өөһэдынгөө ажабайдалай ёһото эзэд болообди. Энэ һанал бэелүүлгэдэ, илагдашагүй Улаан Арми, хүсэтэ Советскэ Союзай правительство, агууехэ Сталин туһалаа.

Саашань докладчик болбол Баруун Белоруссиин бүхы баялигые хүсөөрөө эзэлэһэн, пануудта-даралагшадта эсэргүү Баруун Белоруссиин арадуудай удаан сагай тэмэсэл тухай, панска Польшо хадаа ажалша таряшанда каторга, тюрьмэ байһан тухайнь хэлэбэ.

—Тээд хэды иимэ байбашье,—докладчик үргэлжэлнэ,—панска дарлалтаһаа сүлөөрхэ үдэр ерэхэ гэжэ манай арад найданхай байгаа. Энэ үдэр ерээ. Агууехэ советскэ арад туһаламжын гарые бидэндэ һарбайгаа. Маниие баатар Улаан Арми сүлөөлөө.

Тиигээд, докладчик болбол Баруун Белориссида помещигүүд, монастырьнууд ба гүрэнэй томо чиновнигуудай бүхы газарые, бүхы хүдэлхэ ба хүдэлхэгүй зөөриинь ба буусашадарайнь барилгатайгаар конфискацилаха тухай, Баруун Белоруссиин газарые бүхы недр, гол горихонууд ба ой модонуудтайнь бүгэдэарадай достояни—гүрэнэй үмсэ гэжэ соносхохо тухай, таряашадай комитедүүдээр дамжуулан, помещигүүдэй газарнуудые худалдаагүйгөөр абалгые баталаха тухай дурадхалые Арадай Суглаанай харалгада ба баталалгада табиба.

Эдэ дурадхалнууд нэрьемэ аплодисментнүүдээр угтагдаба. Улаан Армиие, Советскэ правительствые хүндэлэһэн, нүхэр Сталиниие хүндэлэһэн амаршалалгын үгэнүүд замханагүй.

(ТАСС).

Сталинградска областиин, Харабалинска районой „Красный партизан" колхоз тон ехэ малажалтай байна (7795 хонидтой). Хоёр жэл соо 100 хонид бүриһөө 112,9 хуригадые абаа. 1940 оной выставкэдэ 12 хонишод хабаадагшаар дэбжүүлэгдээ.

ЗҮРАГ ДЭЭРЭ: хонишон А. Макагонов ба тэрэнэй һамаган У. Макагонова.

(Фото-клише).

ХЭЖЭНГЫН МТС ГЭЭГДЭЛДЭ

Хори. (Манай спецкоррһоо). Хэжэнгын МТС хадаа колхозуудтай баталаһан договороо дүүргэнэгүй. 4829 гектар эртын пар хахалха планаа миил 41,0 процент, таряа хуряалгынгаа планиие 82 процент дүүргээ. Гадна, намарай пар һайн шанартайгаар бэлэдхэлгэ, ерэхэ хабарай тарилгые богонихон саг соо эрхимээр дүүргэжэ, үндэр дээдэ ургаса хуряаха хэрэг хадаа айхабтар ехэ удхашанартай. Тээд, энэ МТС-ын хүтэлбэрилэгшэд болбол энээнэй үлэмжэ үрэтэй байһые тоогоогүй, намарай пар хахалалгы таһалдуулаад байна. 1960 гектарһаа оройдоо 336 гектарыень хахалаа. Тракторна хүдэлмэринүүдэйнь план оройдоо 44,9 проц. дүүргэгдэнхэй, нэгэ тракторнь бүхэли сезон соогоо 198 гектар газарые арай гэжэ хахалаа.

Тус МТС-ын тракторна парканьтон муугаар хүдэлмэрилдэг. Үнгэрэгшэ зунай ба намарай хүдэлмэринүүдэй үедэ 3 тракторань бүри хүдэлмэрилөөгүй, колхозуудай поленууд дээгүүр бутаража, үригдэжэ хэбтэбэ. Прицепной машинануудань (диск, культиваци, бороной ба бусад) мүн лэ муу харууһатай, бүридхэгдөөгүй байна. Машина зэбсэгүүдээ хадагалха сарайгүй. Комбайна ба сеялканууд г. м. талада хэбтэнэ.

Намарай хүдэлмэридэ хабаадаһан 32 тракторнуудай 26-нь аяар октябриин 17-18-да хүдэлмэрилхээ болиһон аад, мүнөө хүртэр МТС-тээ бусаагдаагүй, ремонтдо оруулагдаагүй байна. Октябрь һара соо 3 таракторнуудань капитальнаар ремонтологдохо ёһотой аад, мүнөө юушье хэгдээгүй. МТС-ын ахалагша механик Шкутин тракторна паркын саг соогоо эмхитэйгээр ремонтолон оролгодо анхаралаа табидаггүй, «саг эртэ» гэһэн оппортунистическэ тенденцидэ дарагдашоод һууна.

Хэжэнгын МТС болбол ажахын политическэ хүдэлмэринүүдые саг болзор соонь һайнаар дүүргэжэ, республикын түрүү МТС-үүдэй зэргэдэ гараха бүхы аргабайдалнуудтай. Гэбэшье, энэ МТС-ын гээгдэлэнь муу хүтэлбэриһөө дулдыдана. Директор нүх. Нефедьев, деректорые орологшо нүх. Жилкин гэгшэд оперативна хүтэлбэри ханганагүй, ажалайгаа эмхидхэлые зүбөөр табижа шаданагүй. Түрүү хүнүүдэйгээ ажалай метод ба опыдые бүгэдын достояни болгоногүй. Трактористнууд нүхэд Чимитдоржи Санданов, Григорий Матвеев гэгшэд даабарита хүдэлмэринүүдэйгээ нормые 150-200 процент хүртэр саг үргэлжэ эрхим шанартайгаар гүйсэдхэдэг. Тиин, эдэ эрхимүүдэй зэргые үргэдхэхын хэрэгтэ хүтэлбэрилэгшэдэйнь зүгһөө ямаршье хэмжээ абтаагүй. Мүн, эдэнэр хадаа трактористнууд ба комбайнернуудай, МТС-ын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда социалистическэ соревнованиие үргэн далайсатайгаар дэлгэрүүлнэгүй, стахановска методээр ажалалгые толгойлоногүй. Үнэндөө, эдэнэр болбол шухала хэмжээябуулгануудай газаа таладань байһаар.

Энэ МТС-ын хангалтагүй хүдэлмэриие «Б. М. Үнэн» газедэй нэгэтэ бэшэ сигнал үгэһэншье һаань, Хориин аймагай хүтэлбэрилхы органууд эрид хэмжээнүүдые абанагүй. МТС-ынь байдалань мүнөө болтор хуушаараа байна.

Б. Жапов.

„УЛАН-ТУЯ" ЮУНДЭ ГЭЭГДЭНЭБ

Мухар-Шэбэрэй районой, Октябрьска сомоной «Улан-Туя» колхоз ажахын, политическэ, али бүхы кампанинуудые саг доторонь амжалтатайгаар дүүргэхэ бүхы аргабайдалнуудтай. Гэбэшье, нагуроплата, үбэһэ тушаалга г. м. хүдэлмэринүүдые удааруулжа байна. Үбэһэ тушааха планаа холо дүүргээдүй, таряа тушааха планаа арай гэжэ 30-аад процент дүүргээд байна. Энэ хадаа колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй ажалдаа харюусалгагүйгөөр хандаһанһаа болоно. Энэ болбол колхозуудайгаа хүсые зүбөөр эмхидхэжэ, ажахын хүдэлмэринүүдтэ зохилдуулан табяагүйһөө дулдыдана. Колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Будаев, полеводческо бригадын бригадир нүхэр Халзанов гэгшэд «хүсэмнай хүрэнэгүй» гээд лэ, алибүхы кампанинуудые удааруулдаг. Харин, үнэнтэ дээрээ, Аюр Содномов, Цыбыкцу Цыренов, Чимит Будаев гэгшэд колхознигуудта юушье хэвгүй, зайгуултажа ябадаг. Гадна, зарим колхознигууд, хүндэгүй шалтагаанаар хүдэлмэридөөшье гарадаггүй. Юрэнхыдөө ажалай дисциплина һула. Иимэдэ, колхозойнь правлени ехэ амагалан байдаг, хүдөө ажахын артелиин уставые наряар сахидаггүй байна.

Ц. Чербунын.

һайн показательнууд

БМАССР-эй Хэлхээ Холбооной автобазын хүдэлмэришэдэй коллектив хадаа Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 22-дохи жэлэй ойн урда тээхи соревнованида бүгэдөөрөө оролсожо, нилээд амжалтануудые туйлаһан байнад.

Жэшээлхэдэ, моторна цехын бригада (бригадирань нүх. Котельников) хадаа үдэрэйгөө даабаринуудые сагүргэлжэ 180-200 проц. дүүргэнэ. Машинануудай капитальна ремонт хэдэг бригада (бригадирань нүх. Бузин) баһал һайнууд показательнуудые харуулна, даабаринуудаа 190-200 проц. хүртэр дүүргэдэг байна.

Автабазын хүдэлмэришэдэй коллектив болбол октябриин 27-до үнгэргэгдэһэн митинг дээрээ, нютагуудахи ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй һунгалтын болохо болзор тухай ба һунгуулиин кампаниин эхилһэнэй тухай РСФСР-эй ба БМАССР-эй Верховно Соведүүдэй Президиумүүдэй Указуудые дуулаба.

Энэ митинг дээрэ, автобазын хүдэлмэришэд, служащинар ба инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд энээнһээ урдатаа абаһан уялгаяа болзорһоонь урид, 250 проц. хүртэр дүүргэхэбди гэжэ найдуулба.

Ж. Базарон.

ПВХО ба ГСО-до НОРМА ҮГЭЛГЭ

Улан-Удын главгастрономой хүдэлмэришэдэй дунда оборонно хүдэлмэри һайнаар ябуулагдана. № 1 ба № 2 магазинуудай хүдэлмэришэд, хамта 33 хүн ГСО-гой нормые үгэжэ байна.

Тэрээнһээ гадна, № 4 магазинай хүдэлмэришэд, 17 хүн ПВХО-гой нормые үгэһэн байха юм.

Д. Цыренов.

Эрхим адууша...

Закаминай аймагай, Са... сельсоведэй, Сталинай нэрэ... колхоз (түрүүлэгшэнь орд... сец нүх. Гомбоев. Б.) «... зуудта общественнэ мала... хүгжөөхэ хэмжээябуулга... тухай» СССР-эй СНК-гэй... ВКП(б)-эйн ЦК-гэй тогто... дүүргэлгэдэ зорюулан, аду... жалай фермые (69 толгой ...тай) эмхидхэбэ. Колхоздоо х...тэй ба һайн үүлтэрэй мор... олошоруулхын тула орловска... тэрэй нэгэ азаргые худалдан...ба. Мүнөө, тэрэ азаргаар 15... ороондо оруулагдаа.

Энэ фермын эрхим адууша... хэр М. Дашиев болбол ... ерхимээр харууһалгын баян... ба методүүдтэй. Дашиев ... 1938 ондо унагадые үдха... планиие 102,5 процент дү... һэн юм. Энэ жэлдэ 46 то... унагадые абаха аад, 53 то... абаад байна. Эрхим колхо... стахановец Дашиев болбол ... жэлэй торшо соо 715 аж... үдэр олобо. Мүнөө, тэрэ ... социалистическэ газартаря... гай илалтануудые бүгэдэ... харалга—1940 оной хүдөө ... хын Бүхэсоюзна выставкэдэ ... хо дурахүсэл тухайгаа мэд... бариба.

Е. Ринчинов

ГАЗЕТА ЗАХИХ... ШУХАЛА

Зэдын аймагай, Боргойн с...ной, Кагановичын нэрэмжэтэ... хозой колхознигуудай ду... культурно-массова хүдэлмэри... галтагүйгөөр ябуулагдадаг. ... нэгэшье колхозник газета ба ... налнуудые захижа уншадаг... тиимэһээ, уласхоорондын ба ... доторхишье һонинуудые тон ... са мэдэдэг байгаа.

Мүн, энэ колхозой дэргэ... партийна-комсомольско ба ... шэшье общественнэ органи... нууд, тэрэшэлэн колхозойнь ... лени нэгэшье экземляр газета... хидаггүй байха юм.

Ушар иимэһээ, газета ба жур...нуудые тон олоноор захиулх... хай, колхознигуудай дунда ...тационно-массова хүдэлмэ... үргэнөөр ябуулха шухала бол...

Суранза...

ЭРИД ХУБИЛА... ТА ХЭХЭ

Хориин аймагай зарим с...нууд дотор мүнгэ элсүүлэл... хүдэлмэри тон хангалтагүй... ябуулагдажа байна. Жэшээл... Дээдэ-Худанай сольсовет (тү...лэгшэнь нүх. Абрамов—III к...талда мүнгэ элсүүлэлгын п...ниие 51 процент дүүргэһэн ...ха юм. Тус сельсоведэй фи...сова секци болбол тусхайта ... гадаа хайхарамжагүйгөөр ха...даг ба ажалшад—колхозни...дай дунда агитационно-мас... хүдэлмэри ябуулдаггүй д... һээнь, иимэ гээгдэл бо... байна. Тэрэшэлэн Доодо-Худ... сомон (түрүүлэгшэнь нүх. ...нитов) 56 процент ба Замы... сомон (Банаев) 40 процент ... мэтээр, III кварталайгаа м...нэй планиие дүүргэнхэй. ... сомсоведүүдэй хүтэлбэрилэг... хадаа, СССР-эй Верховно Сов... ээлжээтэбэшэ дүрбэдэхи Се... баталагдаһан, хүдөөажахын ...лог тухай шэнэ закониие ...ша массада гүнзэгүйгөөр ...гуулхын түлөө анхаралаа ...нагүй.

Иимэһээ, тус сельсоведү... хүтэлбэрилэгшэд хадаа үнгэ... III кварталайгаа мүнгэ эл...лэлгын планиие ойрын саг... дүүргэхэ ба 1939 оной һүү... шиидхэхы кварталай мүнг... планиие болзортонь дүү... шухала.

Дам...

Наркомпросой анхаралда

Ород алфавидта оролго ... Бурят-Монголой культ... фронт дээрэ, туйлай ... удхашанартай байна. Т...бэшье, энэ хүдэлмэриие ко...нигууд, үргэн ажалша м... дунда үргэнөөр дэлгэрүүлэгд... байна.

Шэнэ алфавидые һайнаар ...далһан ликвидаторнууд о... аймагуудта бэлэдхэгдээгүй. ...гуулинууд хадаа һуралсал...лэй эхилһэнһээ хойшо нэ... программа ба учебнигууд ...гээр занятияа үнгэргэжэ б...

Ород алфавидые шудал... тохёолдоһон дутуунуудые с... саг соо усадхахын тула ... хэмжээ абахань—Наркомп... мүнөөдэрэй шухала зорилг...лоно.

Ц. Ном...

Харюусалгата редактор Р. БИМБАЕВ.

ЕВРОПОДОХИ ДАЙН

Лондон, октябриин 30. (ТАСС). Дайнай эхилһэнһээ хойшо, Французска самоледууд болбол үдэрэй 250 ба һүниин 75 разведывательна ниидэлгэнүүдые хэбэ гэжэ Рейтер агенство мэдээсэнэ. Октябриин 20 хүртэр, франецузууд болбол 8 самоледуудаа гээбэ.

Авиационно заводуудта хүдэлмэрилэжэ байһан хүдэлмэришэдэй тоонь, ойрын сагта 300 мянган хүн болохо байна.

Париж, октябиин 30. (ТАСС). Һүни болбол бүхы фронт дээрэ номогохоноор үнгэрэбэ гэжэ, мүнөөдэр үглөөгүүрэй коммюнике соо хэлэгдэнэ.

Лондон, октябриин 31. (ТАСС). Авиациин министерство иигэжэ мэдээсэнэ: «Үсэгэлдэр, английска военнэ самоледууд болбол германиин хойтохи аэродромууд дээгүүр, разведывательна ниидэлгэнүүдые хэбэ. Муу уларилай байбашье, олон тоото снимкэнүүд хэгдэһэн, үнэтэ мэдээнүүд абтаһан байна. Английска нэгэ самолет базадаа бусажа ерээгүй».